

Havainnotoja pirkanmaalaisten metsänomistajien näkemyksistä jatkuvan metsänkasvatuksen menetelmään

Annina Satoniitty

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2022

Metsätalouden koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Metsätalouden koulutusohjelma

SATONIITTY, ANNINA:

Havainnot pirkanmaalaisten metsänomistajien näkemyksistä jatkuvan metsänkasvatuksen menetelmään

Opinnäytetyö 48 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Toukokuu 2022

Vuoden 2014 metsälain muutos lisäsi metsänomistajien valinnanvapautta käyttäen erilaisia metsänkäsitteilytapoja, kun jatkuva kasvatusta menetelmänä sallittiin lakimuutoksen myötä. Lakimuutos ja sen tuomat mahdollisuudet ovat lisänneet metsänomistajien tiedon tarvetta eri metsänkäsitteilyvaihtoehdoista, erityisesti jatkuvasta kasvatuksesta.

Tampereen ammattikorkeakoulu ja Suomen metsäkeskuksen läntinen palvelualue ovat yhteisessä JATKAS – Jatkuva kasvatusta Pirkanmaan metsiin -koulutushankkeessaan tarjonneet koulutusta sekä uusinta tutkimustietoa jatkuvasta kasvatuksesta pirkanmaalaisille metsänomistajille ja metsäalan ammattilaisille vuosina 2020–2022. Tässä opinnäytetyössä selvitettiin pirkanmaalaisten metsänomistajien tietämystä sekä asenteita jatkuvaan kasvatukseen osana kyseistä hanketta. Työ toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena syksyllä 2020.

Valtaosalle kyselyyn vastanneista metsänomistajista jatkuvan kasvatuksen menetelmä oli varsin tuttu. Tulosten perusteella metsänomistajat olivat keskimääräistä kiinnostuneempia jatkuvasta kasvatuksesta, ja puolet heistä kertoi käyttäneensä menetelmää metsässään. Vaikka tasaikäisrakenteisen metsän metsänhoito- ja hakkuutapoihin oltiin pääosin tyytyväisiä, pidettiin jatkuvan kasvatuksen menetelmää erityisesti luonnon sekä vesistöjen kannalta parempana vaihtoehtona. Metsäneuvontaa tarjoavien tahojen sijaan tietoa jatkuvasta kasvatuksesta oli vastaavasti saatu pääasiassa metsäalan lehdistä sekä tutkimuksista. Tämä voitiin nähdä kyselyyn vastanneiden metsänomistajien kokemuksena siitä, etteivät metsäammattilaiset juurikaan tarjoa jatkuvaa kasvatusta vaihtoehtona neuvontatilanteissa. Tämän ja aiempien tutkimustulosten valossa on nähtävissä, että metsäneuvonnan sisällön painotuksessa sekä erilaisten vaihtoehtojen näkyväksi tekemisessä on vielä kehitettävää. Tämän vuoksi ammattilaisten suhtautumista jatkuvaan kasvatukseen sekä mahdollista tarvetta lisäkoulutukseen voisi kartoittaa tarkemmin.

Kyselyyn vastanneiden määrän jäätyä alhaiseksi tuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkien pirkanmaalaisten metsänomistajien näkemyksiä jatkuvasta kasvatuksesta. Kysely toi kuitenkin hyvin esille aiheesta kiinnostuneiden metsänomistajien taustoja, tavoitteita, kiinnostuneisuutta sekä asenteita, jotka olivat samansuuntaisia aiemman tutkimustiedon kanssa.

Asiasanat: jatkuva kasvatusta, metsänomistajat, asenne, metsäneuvonta

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in forestry

SATONIITTY, ANNINA

Observations on the Views of Private Forest Owners in Pirkanmaa Region Regarding Continuous Cover Forestry

Bachelor's thesis 48 pages, appendices 4 pages
May 2022

The purpose of this thesis was to examine private forest owners' knowledge about and attitudes towards continuous cover forestry. The data used in this study were collected by a structured online survey. The link to the survey was distributed to private forest owners in Pirkanmaa region in Southern Finland via email in fall 2020.

According to the results, forest owners who responded to the survey were quite well familiar with the continuous cover forestry with more than half of them claiming to have practiced it in their forests. Although respondents were mostly content with the current even-aged forest management methods, they considered continuous cover forestry to be a better method in terms of nature and water systems. Even though the majority of the forest owners were highly interested in continuous cover forestry, they did not feel well informed about it; over two-thirds of the respondents stated that forestry professionals do not usually offer continuous cover forestry as an alternative. This finding is in line with previous studies, and it reveals an evident incongruity between forest owners' need for information and advice and the information and advice provided by forestry professionals. Therefore, further examination of the forestry professionals' perceptions and attitudes as well as the possible need for additional education in relation to continuous cover forestry could be studied in more detail.

Due to the low number of respondents to the survey, the results cannot be generalized to the views of all private forest owners in Pirkanmaa region. However, the survey gave a thorough insight into backgrounds, objectives, knowledge, and attitudes of private forest owners interested in continuous cover forestry.

Key words: continuous cover forestry, private forest owners, attitude

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	JATKAS-HANKE.....	7
3	JATKUVA KASVATUS	8
	3.1 Metsälain muutos.....	8
	3.2 Jatkuva kasvatustapa.....	8
	3.3 Jatkuvan kasvatuksen vaikutukset ympäristöön ja maisemaan.....	9
	3.4 Jatkuvan kasvatuksen taloudellinen kannattavuus	10
4	METSÄNOMISTAJARAKENNE JA SEN MUUTOS	11
	4.1 Metsänomistajatutkimus	11
	4.2 Metsänomistajarakenteen muutos ja nykytila	11
	4.3 Metsänomistajarakenne tulevaisuudessa	13
5	SUHTAUTUMINEN JATKUVAAN KASVATUKSEEN	15
	5.1 Metsänomistajien suhtautuminen jatkuvaan kasvatukseen	15
	5.2 Metsäammattilaisten suhtautuminen jatkuvaan kasvatukseen	17
6	TIETOLÄHTEET JA NEUVONTA.....	20
	6.1 Metsänomistajien keskeisimmät tietolähteet.....	20
	6.2 Jatkuva kasvatustapa osana metsäneuvontaa	21
7	AINEISTO JA MENETELMÄ	23
	7.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	23
	7.2 Aineiston keruu	23
	7.3 Aineiston käsittely	25
8	TULOKSET	26
	8.1 Taustatiedot	26
	8.2 Metsänomistajien arvot ja tavoitteet.....	29
	8.3 Jatkuvan kasvatuksen tuttuus ja kiinnostus menetelmää kohtaan	30
	8.4 Keskeisimmät tietolähteet	32
	8.5 Näkemykset alan toimijoista	33
	8.6 Suhtautuminen jatkuvaan ja tasaikäisen metsän kasvatukseen...	34
9	TULOSTEN TARKASTELU	36
	9.1 Vastaajien taustatiedot.....	36
	9.2 Suhtautuminen jatkuvaan ja tasaikäisen metsän kasvatukseen...	37
	9.3 Keskeisimmät tietolähteet ja näkemykset alan toimijoista	38
	9.4 Menetelmän reflektointi.....	40
10	POHDINTA	41
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET.....	45

Liite 1. Kyselylomake	45
Liite 2. Saatekirje	48

1 JOHDANTO

Metsälain muutos astui voimaan vuonna 2014, ja uuden lain myötä metsänomistajien valinnanvapautta lisättiin muun muassa sallimalla jatkuvan kasvatuksen menetelmä metsän käsittelytapana (Horne, Karppinen, Korhonen & Koskela 2020, 7.) Tutkimusten mukaan metsänomistajat ovat pitäneet uudistusta tarpeellisenä, ja siihen suhtautuminen onkin ollut myönteistä (Asikainen, Hujala & Kurttila 2014, 153). Jatkuva kasvatusta on niin ikään herättänyt kiinnostusta metsänomistajissa ja moni heistä on ollut halukas soveltamaan menetelmää omissa metsissään (Kumela & Hänninen 2011, 34–35; Hänninen, Valonen & Haltia 2020, 42). Koska aihe on suhteellisen uusi, ovat niin metsänomistajat kuin metsäalan ammattilaiset kaivanneet lisätietoa menetelmästä sekä sen soveltamismahdollisuuksista.

JATKAS – jatkuvaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin -hanke pyrkii vastaamaan tähän tiedontarpeeseen järjestämällä sekä seminaareja että maastokoulutuspäiviä pirkanmaalaisille metsänomistajille ja metsäalan ammattilaisille vuosien 2020–2022 aikana (JATKAS – jatkuvaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin n.d.). Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli alun perin selvittää kyseisen hankkeen vaikuttavuutta kahden kyselytutkimuksen avulla. Erialaisten aikataulumuutosten sekä ajallisten haasteiden vuoksi jälkimmäinen kyselytutkimus jätettiin kuitenkin pois. Näin ollen tässä opinnäytetyössä kartoitetaan pirkanmaalaisien metsänomistajien tietämystä sekä asenteita jatkuvan kasvatuksen menetelmästä. Tavoitteena on, että saatuja tuloksia voidaan hyödyntää myöhemmin tehtävässä, hankkeen vaikuttavuutta kartoittavassa jatkokyselyssä sekä mahdollisesti myös vastaavien koulutusten suunnittelussa tulevaisuudessa.

2 JATKAS-HANKE

JATKAS – jatkuvaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin-hanke on Tampereen ammattikorkeakoulun sekä Suomen metsäkeskuksen läntisen palvelualueen yhteistyössä vuosina 2020–2022 järjestämä koulutushanke, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa jatkuvan kasvatuksen menetelmästä sekä sen soveltamisesta erilaisilla metsäkohteilla. Lisäksi hankkeessa viestitään jatkuvaan kasvatukseen liittyvästä uusimmasta tutkimustiedosta. (JATKAS – Jatkuvaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin n.d.)

Hanke on metsänomistajien lisäksi suunnattu metsäpalveluyrittäjille, puunkorjuyrittäjille sekä muille metsäalan ammattilaisille. Sen tavoitteena on kouluttaa 400 henkilöä Pirkanmaalla seminaarien sekä maastossa järjestettävien koulutuspäivien avulla. Koulutuksen myötä metsänomistajat saavat muun muassa tietoa siitä, miten he voivat soveltuvin osin siirtyä metsissään jatkuvan kasvatuksen menetelmään. Lisäksi hankkeessa jaetaan tietoa jatkuvan kasvatuksen puunkorjumenetelmistä sekä siitä, miten metsätaloudesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia voidaan vähentää erilaisilla metsänkäsittelytavoilla. (JATKAS – Jatkuvaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin n.d.)

3 JATKUVA KASVATUS

3.1 Metsälain muutos

Suomessa yhtenä metsäpolitiikan ohjauskeinoista metsien käsittelyä määrittävät erilaiset lait sekä asetukset. Muun muassa metsälaki (1093/1996) asettaa erilaisia rajoitteita sekä vaatimuksia metsien käytölle. Vuoden 2014 alusta astui voimaan metsälain muutos, jonka tarkoituksena oli vähentää yksityiskohtaista ohjausta sekä lisätä metsänomistajien valinnanvapautta metsien käsittelytapoihin. Uudistetun lain myötä muun muassa jatkuva kasvatusta metsänhoidollisena menetelmänä tuli mahdolliseksi. (Mäki, Ovaskainen, Hänninen & Karppinen 2011, 11; Horne ym. 2020, 7.)

3.2 Jatkuva kasvatusta menetelmänä

Jatkuvalla kasvatuksella tarkoitetaan metsänhoitoa ilman avohakkuuta. Menetelmässä metsän jatkuvaan peitteisyyteen sekä puuston rakenteelliseen vaihteluun pyritään poiminta- ja/tai pienaukkohakkuilla. Jatkuvassa kasvatuksessa metsän käsittely onkin varsin pienipiirteistä verrattuna tasaikäisrakenteisen metsän kasvatukseen (Valkonen 2017, 8, 10.)

Poimintahakkuissa poistetaan 15–20 vuoden välein pääasiallisesti suurimpia puita, joiden suhteellinen arvokasvu on jo alentunut ja joista saadaan arvokasta tukkipuuta. Suurimpien puiden lisäksi poistetaan myös vialliset ja sairaat puut. (Piri, Sirén & Valkonen 2010, 15; Valkonen 2014, 99.) Samalla tehdään tilaa sekä taimettumiselle että alikasvospuiden kehittymiselle. Tarpeen vaatiessa harvennetaan myös pienempien puiden ryhmiä, jolloin niiden elinvoimaisuus, kasvu sekä tuhonkestävyys saadaan pysymään hyvänä. (Valkonen 2017, 8–10.) Poimintahakkuiden rinnalla tai sen lisäksi jatkuvassa kasvatuksessa voidaan tehdä myös pienaukkohakkuuta. Tässä menetelmässä metsään hakataan pieniä, alle 0,3 hehtaarin aukkoja, tavoitteena on saada aukot taimettumaan luontaisesti niitä ympäröivästä reunametsästä. Pienaukkomenetelmää voidaan käyttää myös koko metsikön läpikäymiseen siten, että aiemmin tehtyjä, jo taimettuneita aukkoja

laajennetaan ja niiden lisäksi tehdään lisää aukkoja. Tällaisten useiden hakkuukertojen tuloksena syntyy lopulta ryhmittäinen erirakenteinen puusto. (Valkonen 2017, 10–11.)

Jatkuvan kasvatuksen menetelmälle voidaan katsoa olevan hyvät edellytykset silloin, kun puuston rakenne on jo lähtökohtaisesti vaihteleva ja alempien latvuserrosten puut ovat hyväkuntoisia. Tämän lisäksi riittävä sekä hakkuun jälkeen elpymiskykyinen alikasvosreservi on välttämätön jatkuvan kasvatuksen onnistumiselle sekä jatkuvuudelle. Parhaiten jatkuva kasvatus soveltuu varjoa sietäville puulajeille, kuten kuuselle. (Piri, Sirén & Valkonen 2010, 32–33; Valkonen 2014, 100.)

3.3 Jatkuvan kasvatuksen vaikutukset ympäristöön ja maisemaan

Jatkuvan kasvatuksen menetelmällä voidaan turvemailla vähentää kunnostusojitustarvetta ja tätä kautta ojituksen aiheuttamia haitallisia vesistövaikutuksia. Menetelmää käyttämällä voidaan vähentää myös avohakkuiden sekä maanmuokkauksen aiheuttamaa merkittävää vesistöjen kiintoaines- ja ravinnekuormitusta. Lisäksi jatkuvalla kasvatuksella voidaan nähdä olevan myönteisiä vaikutuksia metsien hiilivarastoihin. Esimerkiksi kivennäismailla jatkuvapuustoisuuden ylläpitämä kariekekertymä yhdistettynä maaperän muokkaamattomuuteen lisää maaperän hiilivarastoa. Myös keskimääräinen puustoon sitoutuneen hiilen määrä on suurempi jatkuvassa kasvatuksessa kuin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatuksessa avohakkuineen. (Sulkava 2018, 29.)

Monimuotoisuuden näkökulmasta jatkuvaan kasvatukseen perustuva metsänhoito tarjoaa sopivia elinympäristöjä muun muassa pysyvää peitteisyyttä vaativille lajeille. Myös puuston, kasvillisuuden, valo- ja säteilyolojen sekä mikroilmaston vaihtelu muodostaa jatkuvapeitteisen metsikön sisälle monenlaisia elinympäristöjä edistäen näin metsäluonnon monimuotoisuutta. Monimuotoisuuden kannalta avainasemassa olevien lehtipuiden, vanhojen isojen puiden sekä lahoppuun määrään tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota jatkuvassa kasvatuksessa, sillä menetelmän käyttö itsessään ei lisää niiden määrää. Myös erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttäminen on huomioitava jatkuvan

kasvatuksen menetelmää käytettäessä. (Valkonen 2017, 113; Piri, Sirén & Valkonen 2010, 9, 12.)

Tutkimusten mukaan ihmiset kokevat voimakkaita muutoksia maisemaan aiheuttavat avoimet, ja etenkin laajat uudistusalat usein maisemaa rumentaviksi (Silvennoinen 2017, 42, 46). Sitä vastoin maisemallisesti miellyttäväksi koetaan puustoiset, maisemallisesti vaihtelevat metsät, joissa on hyvä näkyvyys, mutta kuitenkin tarpeeksi vihermassaa, kuten pieniä puita ja pensaita (Karjalainen & Sievänen 2001, 181–182, 184). Jatkuvalla kasvatuksella voidaan vaikuttaa näihin maisematekijöihin, sillä poiminta- ja pienaukkohakkuun yhdistelmällä maisema pysyy puustoisena, mutta tarjoaa kuitenkin samalla myös vaihtelevuutta. Jatkuvaiteisen metsän kasvatusta melko harvinaista vaikuttaa omalta osaltaan näkyvyyteen, joka pysyy riittävän hyvänä. Oman lisänsä maiseman monipuolisuuteen tarjoavat myös alikasvos sekä yhtenäinen aluskasvillisuus.

3.4 Jatkuvan kasvatuksen taloudellinen kannattavuus

Tutkimusten mukaan jatkuvassa kasvatuksessa metsän puuntuotos on hieman pienempi kuin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatuksessa (Valkonen 2017, 97). Jatkuvan kasvatuksen etuna voidaan kuitenkin nähdä uudistamiskustannusten puuttuminen sekä pienet metsänhoitokustannukset. Tasaikäisrakenteisen metsän kasvatuksessa edellä mainittujen investointien tuottoja täytyy odottaa suhteellisen kauan, sillä kassavirta muuttuu positiiviseksi vasta metsikön toisessa harvenuksessa, yli 50 vuoden kuluttua. Näin ollen kunnan tuottoa sijoitetulle pääomalle joutuu odottamaan päätehakkuuseen asti. Vastaavasti eri-ikäisrakenteista metsää kasvatettaessa tulovirta on tasaisempi, sillä poimintahakkuuta tehdään 10–20 vuoden välein ja poistettava puusto on pääasiassa järeää. (Valkonen 2014, 187–188.)

Jatkuvassa kasvatuksessa poimintahakkuiden korjuuolot ovat haastavat sillä varottavaa alikasvosta on runsaasti. Haasteellisten korjuuolosten vuoksi korjuu on hitaampaa ja täten myös kalliimpaa, jos kustannuksia verrataan avohakkuuseen. Runkokohtainen ajanmenekki poimintahakkuissa onkin noin viidenneksen suurempi kuin samankokoisilla puilla avohakkuumenetelmällä (Valkonen 2017, 85.)

4 METSÄNOMISTAJARAKENNE JA SEN MUUTOS

4.1 Metsänomistajatutkimus

Koska valtaosa Suomen metsäalasta on yksityisten metsänomistajien omistuksessa, vaikuttavat heidän metsien käyttöä ja hoitoa koskevat tietonsa sekä näkemyksensä puuntarjonnan ohella olennaisesti myös muun muassa erilaisten metsäpalvelujen kysyntään sekä niiden sisältöön (Rämö, Mäkijärvi, Toivonen & Horne 2009, 8). Näin ollen metsänomistajakunnan rakenteen muutosten ja sitä kautta myös metsänomistajien tavoitteissa ja käyttäytymisessä tapahtuvien muutosten seuraaminen on erityisen tärkeää. Metsänomistajakunnan rakennetta sekä käyttäytymistä on tutkittu vuosikymmenien ajan, ja varsinaista systemaattista seuranta on harjoitettu aina 1970-luvun puolivälistä lähtien. Keskenään vertailukelpoisia kyselytutkimuksia yksityismetsänomistajuuteen sekä sen muutokseen liittyen on tehty joka kymmenes vuosi vuodesta 1990 lähtien valtakunnallisella metsänomistajatutkimuksella. (Karppinen, Hänninen & Horne 2020, 3, 6; Hänninen & Karppinen 2010, 55.)

4.2 Metsänomistajarakenteen muutos ja nykytila

Tutkimusten mukaan metsänomistajakunnan rakenne on kokenut merkittävän muutoksen viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Tälle muutokselle ominaisia piirteitä ovat olleet muun muassa metsänomistajien ikääntyminen, muutto tilan ulkopuolelle, kaupungistuminen sekä metsätilojen keskikoon pienentyminen. (Hänninen & Karppinen 2010, 58; Rämö, Mäkijärvi, Toivonen & Horne 2009, 8–9.) Myös metsänomistajat ovat muuttuneet tänä aikana entistä monitavoitteisemmiksi, ja puuntuotannon sekä taloudellisten hyötyjen rinnalle ovat nousseet myös aineettomat virkistys-, maisema- ja luontoarvot (Kumela & Hänninen 2011, 8).

Valtakunnallisessa ”Suomalainen metsänomistaja 2020”-metsänomistajatutkimuksessa on selvitetty vuonna 2019 metsänomistajien ja tilojen taustapiirteitä

sekä metsänomistuksen tavoitteita, ja niitä on verrattu vuosien 1999 ja 2009 tietoihin. Tutkimuksen mukaan tilalla asuvien metsänomistajien osuus on vähentynyt tasaisesti. Tuloksista käy ilmi, että kun vielä kaksikymmentä vuotta sitten puolet metsänomistajista asui tilallaan vakituisesti, on vastaava määrä vuonna 2019 ollut enää noin kolmasosa. Vaikka tilalla asuminen on selvästi vähentynyt, asuu kuitenkin yli puolet metsänomistajista vielä maaseudun haja-asutusalueella. Kaupungistuminen onkin ollut oletettua hitaampaa, vaikka kaupungissa asuvien metsänomistajien osuus on noussut miltei kolmannekseen ja vastaavasti taajamassa asuvien viidennekseen. (Karppinen ym. 2020, 22, 24, 40.)

Väestössä tapahtuva ikääntyminen on nähtävissä myös metsänomistajakunnassa. Metsänomistajien keski-ikä on noussut kahdessakymmenessä vuodessa jokseenkin tasaisesti 57 vuodesta 62 vuoteen, ja suurin ikäryhmä metsänomistajissa onkin 65–74-vuotiaat. Vastaavasti pienintä ikäryhmää edustavat alle 44-vuotiaat metsänomistajat. (Karppinen ym. 2020, 28, 38.)

Ikääntymisen myötä eläkeläiset muodostavat suurimman ryhmän metsänomistajien ammattiasemaa tarkasteltaessa. Vaikka eläkeläisten osuus metsänomistajista ei ole juurikaan kasvanut viimeisen vuosikymmenen aikana, on heidän osuutensa yhä verrattain suuri, 47 prosenttia. Toiseksi suurimman ammattiryhmän muodostavat palkansaajat, joita metsänomistajista on 37 prosenttia. Päätoimisten maa- ja metsätalousyrittäjien osuus on vastaavasti laskenut kymmenesosaan metsänomistajista, ja ammattiasemaltaan muita metsänomistajia (mm. opiskelijat, työttömät sekä hoitovapaalla olijat) on heitäkin vain kaksi prosenttia metsänomistajista. (Karppinen ym. 2020, 20–21.)

Tilakohtaisia taustapiirteitä koskevista muutoksista merkittävimpiä ovat olleet muutokset metsätilakokorakenteessa, erityisesti metsätilojen koon pieneneminen. Metsänomistajatutkimuksen tulosten mukaan metsätilojen keskikoko on vuosien saatossa pienentynyt 48 hehtaariin ja kolmasosalla metsänomistajista tilakoko on 20–49,9 hehtaaria. Vastaavasti lähes 40 prosentilla tilakoko on vieläkin pienempi. Tilan keskikoon vaihtelu on sidoksissa metsänomistajan ammattiasemaan metsä- ja maatalousyrittäjien erottuessa muista ammattiryhmistä keskimääräistä suuremmalla, 83 hehtaarin tilakoolla. (Karppinen ym. 2020, 31–32.)

Tavoiteryhmien tarkastelussa metsänomistajat on metsänomistajatutkimuksessa jaettu viiteen ryhmään, jotka perustuvat heidän metsänomistukselle asettamiinsa tavoitteisiin. Näistä tavoiteryhmistä suurimman muodostavat monitavoitteiset metsänomistajat, joille taloudellisten tavoitteiden lisäksi myös metsästä saadut aineettomat hyödyt ovat tärkeitä. Heitä on runsas neljännes metsänomistajista. Tutkimuksen mukaan monitavoitteisten osuuden on huomattu kasvavan metsälökoon mukaan, ja yli 40 prosenttia yli 100 hehtaarin metsätiloista onkin monitavoitteisten metsänomistajien omistuksessa. Kolmeen seuraavaan tavoiteryhmään, turvaa ja tuloja painottaviin, aineettomia tavoitteita korostaviin virkistyskäyttäjiin sekä työ- ja ulkoilumahdollisuuksia painottaviin, niin sanottuihin metsässä tekeviin, lukeutuu jokaiseen viidennes metsänomistajista. Pienimmän tavoiteryhmän muodostavat epätietoiset, johon kuuluu vain noin joka kymmenes metsänomistaja. Vaikka taloudellisten tavoitteiden rinnalle ovat vahvasti nousseet myös aineettomat tavoitteet, on vastoin odotuksia monitavoitteisten sekä virkistyskäyttäjien osuus metsänomistajista vähentynyt viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Samalla taloudellista turvaa ja tuloja korostavien metsänomistajien osuus on noussut huomattavasti. (Karppinen ym. 2020, 4, 30.)

4.3 Metsänomistajarakenne tulevaisuudessa

Ikäjakauman sekä eläkeläisten osuuden muutos antaa tutkimusten mukaan viitteitä metsänomistajakunnan ikääntymiskehityksen taitumisesta lähitulevaisuudessa, ja metsänomistajien keski-ikä arvillaankin laskevan kymmenen vuoden kuluttua noin 52–54 vuoteen (Karppinen ym. 2020, 55; Rämö, ym. 2009, 18). Tuntuu vempää nuorentumista voidaan kuitenkin odottaa aikaisintaan silloin, kun suurten ikäluokkien lasten lapset saavat metsät haltuunsa (Rämö ym. 2009, 40).

Tulevaisuudessa yhä useampi, noin 45–50 prosenttia, metsänomistajista asuu kaupungissa, jolloin myös etämetsänomistajuus yleistyy ja samalla metsänomistajien siteet maaseudulle vähenevät. Tämän ennustetaan johtavan metsänomistajien omatoimisuuden sekä metsiin liittyvän tietotaidon vähenemiseen ja sitä kautta muun muassa erilaisten metsäpalvelujen kysynnän kasvamiseen. (Rämö ym. 2009, 18, 41–42; Rämö & Toivonen 2009, 15.)

Muutoksia on odotettavissa myös metsänomistajien tavoitteissa ja muun muassa aineettomien arvojen arvellaan korostuvan tulevaisuudessa entistä enemmän. Myös globaali keskustelu ilmaston sekä ympäristön tilasta tulee todennäköisesti vaikuttamaan yhä vahvemmin metsänomistajien ratkaisuihin omista metsissään (Rämö ym. 2009, 40–41).

Tulevaisuudessa metsänomistajakunnan rakenteen ennustetaan monipuolistuvan ja muuttuvan enemmän väestörakenteen mukaiseksi. Tämän kehityksen myötä metsänomistajakuntaan voidaan myös odottaa muodostuvan metsänomistajaryhmiä, jotka poikkeavat tavoitteiltaan aiemmista. Näiden sekä yllä mainittujen mahdollisten muutosten valossa on selvää, että metsänomistajille suunnatun neuvonnan sekä palvelujen tulisi tulevaisuudessa olla aiempaa yksilöllisempää sekä metsänomistajan tarpeista lähtevää. (Rämö ym. 2009, 3, 40.)

5 SUHTAUTUMINEN JATKUVAAN KASVATUKSEEN

5.1 Metsänomistajien suhtautuminen jatkuvaan kasvatukseen

Metsänomistajien suhtautumista jatkuvaan kasvatukseen sekä yleisesti käytössä oleviin metsänhoito- ja hakkuutapoihin on selvitetty varsin kattavasti erilaisissa tutkimuksissa sekä ennen että jälkeen metsälain muutoksen. Ennen lakimuutosta, vuonna 2011 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan (Kumela & Hänninen), lähes kaksi kolmasosaa metsänomistajista oli tyytyväisiä sen hetkisiin metsänhoito- ja hakkuumenetelmiin, kun vastaavasti tyytymättömiä oli joka kuudes. Tyytymättömyyttä aiheuttivat erityisesti avohakkuut, joita kritisoitiin etenkin niiden liiallisista maisema- ja ympäristövaikutuksista. Kolme neljäsosaa metsänomistajista olikin sitä mieltä, että avohakkuiden käytöstä tulisi pidättäytyä erityisesti maisemallisesti tai vesiensuojelullisesti herkillä alueilla sekä alueilla, jotka ovat monimuotoisuuden kannalta arvokkaita. Myös menetelmien vaihtoehtottomuus koettiin metsänomistajien keskuudessa ongelmalliseksi. Etenkin ne, joilla metsänomistukseen liittyivät muutkin kuin taloudelliset tavoitteet eivät kokeneet käytössä olevien menetelmien vastaavan heidän tarpeisiinsa, ja he kaipasivatkin pehmeämpiä vaihtoehtoja jo käytössä olevien metsänkäsittelymenetelmien rinnalle. (Kumela & Hänninen 2011, 28, 58 60.)

Jatkuvaan kasvatukseen metsänomistajat suhtautuivat ennen lakimuutosta pääosin hyvin myönteisesti. Tutkimuksen mukaan runsas neljäsosa metsänomistajista olikin valmis siirtymään ainakin osassa metsiään jatkuvan kasvatuksen menetelmään heti lain niin salliessa. Lisäksi hieman yli puolet kertoi olevansa kiinnostunut menetelmästä, ja vastaavasti kymmenen prosenttia metsänomistajista oli sitä mieltä, ettei tule käyttämään jatkuvan kasvatuksen menetelmää metsissään. Loput kymmenen prosenttia ei osannut kertoa kantaansa. (Kumela & Hänninen 2011, 34–35.)

Metsänomistajien suhtautuminen metsänhoito- ja hakkuutapoihin ei ole juurikaan muuttunut viimeisen yhdeksän vuoden aikana. Vuonna 2020 tehdyn kyselytutkimuksen (Horne, ym.) mukaan kaksi kolmasosaa metsänomistajista oli tyytyväisiä nykyisiin metsänhoito- sekä hakkuutapoihin ja vastaavasti joka kymmenes ilmoitti

olevansa tyytymätön. Tutkimuksen tulos on siis samansuuntainen Kumelan ja Hännisen (2011) tutkimuksen kanssa. Tyytymättömyyttä metsänomistajien keskuudessa aiheuttivat edelleen avohakkuut ja erityisesti niiden koko. Tutkimuksen mukaan noin puolet metsänomistajista kertoi hyväksyvänsä avohakkuut, kun vastaava osuus oli vuoden 2011 kyselytutkimuksen mukaan lähes 70 prosenttia. Yli puolet metsänomistajista piti avohakkuuta taloudellisesti kannattavana. Kaksi viidestä metsänomistajasta oli kuitenkin sitä mieltä, että avohakkuut ovat metsäluonnon kannalta haitallisia. Valtaosa metsänomistajista olikin edelleen sitä mieltä, että avohakkuiden käyttöä tulisi rajoittaa niin maisemallisesti kuin vesien suojelun kannalta herkillä alueilla. (Horne ym. 2020, 24–25, 29–32, 50; Kumela & Hänninen 2011, 47.)

Lakimuutoksen jälkeen, vuonna 2014 tehdyn tutkimuksen (Asikainen ym.) mukaan jatkuva kasvatus herätti edelleen mielenkiintoa metsänomistajien keskuudessa, ja kyselyyn osallistuneista metsänomistajista yli puolet oli kiinnostunut vähintäänkin kokeilemaan menetelmää metsissään (Asikainen ym. 2014, 149). Myös vuonna 2016 tehdyssä tutkimuksessa (Hujala ym.) oli saatu samansuuntaisia tuloksia, kun puolet metsänomistajista oli arvioinut soveltavansa vaihtoehtoisia metsänhoitomenetelmiä perinteisten menetelmien rinnalla seuraavan viiden vuoden aikana (Hujala ym. 2016, 24). Sittemmin kiinnostus on kuitenkin hieman laskenut, ja vuonna 2020 tehdyssä tutkimuksessa (Hänninen ym.) selvisi, että jatkuvaa kasvatusta harkitsevien osuus oli laskenut yli puolesta metsänomistajista hieman yli kolmasosaan. Samalla epävarmojen osuus oli kaksinkertaistunut ja käsitti yli viidesosan metsänomistajista. Myös kielteisesti menetelmään suhtautuvien osuus oli kyseisen tutkimuksen mukaan kasvanut aiemmasta kymmenestä prosentista kahteenkymmeneen prosenttiin. Edellä mainittujen muutosten uskotaan kertovan epävarmuustekijöistä, joita jatkuvan kasvatuksen menetelmään liittyy. (Hänninen ym. 2020, 55.) Hornen ym. (2020) mukaan kolmannes metsänomistajista koki jatkuvaan kasvatukseen liittyvän monenlaisia riskejä. Toisaalta kaksi kolmasosaa metsänomistajista oli sitä mieltä, että jatkuvasta kasvatuksesta on hyötyä tietyille eliölajeille (Horne ym. 2020, 30–31).

Hännisen ym. (2020) mukaan metsänomistajien suhtautuminen jatkuvaan kasvatukseen on taustapiirteiden osalta pysynyt varsin samanlaisena kuin mitä se oli vuonna 2011. Menetelmään kielteisesti suhtautuvia on tulosten mukaan eniten

muun muassa maa- ja metsätalousyrittäjissä, suurten, yli sadan hehtaarin tilojen omistajissa sekä turvaa ja tuloja korostavissa metsänomistajissa. Vastaavasti jatkuvaan kasvatukseen siirtyneitä tai menetelmää harkitsevia on keskimääräistä useammin muun muassa palkansaajissa, muut (opiskelija, työtön, kotona) -ryhmässä, kaupunkilaisissa, pienten metsätilojen omistajissa, alle 65-vuotiaissa sekä monitavoitteisissa metsänomistajissa. (Hänninen ym. 2020, 42–43.)

5.2 Metsäammattilaisten suhtautuminen jatkuvaan kasvatukseen

Metsäammattilaisten suhtautumista jatkuvaan kasvatukseen on tutkittu juuri ennen vuoden 2014 metsälakimuutoksen voimaantuloa ja joitakin vuosia sen jälkeen. Ammattilaisten suhtautuminen sekä näkemykset menetelmästä olivat tuolloin tutkimusten mukaan varsin vaihtelevia; toisaalta jatkuvaan kasvatukseen suhtauduttiin avoimesti, toisaalta taas hyvinkin varautuneesti sekä epäilevästi (Hujala ym. 2016, 28; Asikainen ym. 2014, 149; Valkonen & Cheng 115). Tästä huolimatta metsäammattilaiset pitivät menetelmän sallimista yleisesti hyvänä asiana ja sitä oltiin valmiita myös soveltamaan, mahdollisesti jopa suosittelemaan asiakkaille tarvittaessa (Valkonen & Cheng 2014, 115, 118). Menetelmä aiheutti metsäammattilaisissa epäilyksiä muun muassa metsän uudistumisen sekä kehittymisen kannalta (Hujala ym. 2016, 28). Lisäksi käytännön toteuttamiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi jatkuvaa kasvatusta pidettiin jokseenkin arveluttavana (Asikainen ym. 2014, 156). Osa ammattilaisista uskoi menetelmästä olevan apua metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa, mutta enemmistö suhtautui kuitenkin tähän epäilevästi. Metsäammattilaiset kokivat myös, että saatavilla olleet tutkimustulokset eivät antaneet kovin myönteistä kuvaa jatkuvasta kasvatuksesta. Toisaalta jatkuvan kasvatuksen uskottiin kuitenkin sopivan joihinkin erityiskohteisiin paremmin kuin käytössä olevien, vakiintuneiden menetelmien (Valkonen & Cheng 2014, 115–118). Metsäammattilaiset arvelivat myös, että menetelmän käyttö jäisi vähäiseksi, eikä sille tulisi olemaan suurta kysyntää metsänomistajien keskuudessa. Tätä perusteltiin muun muassa kannattavuuden, tulojen sekä puunkorjuun sujuvuuden näkökulmasta. (Valkonen & Cheng 2014 117–118; Asikainen ym. 2014, 156.)

Tutkijoiden mukaan metsäammattilaisten asenteissa oli nähtävissä sekä tiedon että kokemuksen vähäinen määrä ja epävarmuus. Osan ammattilaisten epäilyistä arveltiin johtuvan ajantasaisen tiedon puutteesta. Monet metsäammattilaiset olivat kuitenkin valmiita ottamaan vastaan lisää tietoa sekä oppia menetelmään liittyen. Lisää tietoa kaivattiin muun muassa ennakkoluulojen poistamiseksi (Valkonen & Cheng 2014, 115, 117; Asikainen ym. 2014, 157.) Lisäksi metsäammattilaiset uskoivat käsitystensä muuttuvan myönteisempään suuntaan tiedon sekä kokemuksen karttuessa, mikäli siihen olisi saadun tiedon ja kokemuksen valossa aihetta (Valkonen & Cheng 2014, 117). Asikainen ym. (2014) painottivatkin metsäammattilaisten osaamistason sekä ajantasaiseen tutkimustietoon pohjautuvan tietotaidon tärkeyttä. Nämä luovat heidän mukaansa pohjan neuvonnan onnistumiselle sekä sille, että metsänomistajilla on mahdollisuus tehdä tavoitteidensa mukaisia valintoja faktatietoihin perustuen (Asikainen ym. 2014, 157).

Metsäammattilaisten suhtautumista jatkuvaan kasvatukseen on tarkastellut myös Salla Siivonen (2020) osana pro gradu -tutkielmaansa. Tutkimuksen aineistona on käytetty Helsingin yliopiston ympäristöpolitiikan tutkimusryhmän vuonna 2017 tekemän sähköisen kyselyn tuloksia. Siivosen mukaan metsäammattilaiset suhtautuivat jatkuvaan kasvatukseen keskimääräistä myönteisemmin, ja vuoden 2014 tuloksiin (Valkonen & Cheng) verrattuna, metsäammattilaisten suhtautuminen on muuttunut myönteisemmäksi. Kun ammattilaisten suhtautumista verrattiin metsänomistajien suhtautumiseen, selvisi, että metsänomistajat suhtautuivat jatkuvaan kasvatukseen kuitenkin myönteisemmin kuin metsäammattilaiset. Metsäammattilaisten suhtautumisen havaittiin vaikuttavan siihen, kuinka paljon he suosittelivat jatkuvan kasvatuksen menetelmää vastuullaan oleviin metsiin. Odotusten mukaisesti he, jotka suhtautuivat menetelmään myönteisesti, olivat suosittelleet sitä useammin asiakkailleen, ja uskoivat tekevänsä niin myös tulevaisuudessa. (Siivonen 2020, 23, 31–33, 40.)

Metsäammattilaisten suhtautumista jatkuvan kasvatuksen menetelmään on tutkittu myös Irlannissa vuonna 2014 (Vitkova, Ní Dubháin & Upton), jolloin menetelmän soveltamisesta käytännössä oli maassa vielä vähän tietoa sekä kokemusta. Tulosten perusteella on nähtävissä, että metsäammattilaisten kokemat haasteet ovat varsin samansuuntaisia kuin Suomessa. Vitkovan ym. (2014) mukaan irlantilaiset metsäammattilaiset pitivät tiedon puutetta yhtenä suurimmista

esteistä jatkuvan kasvatuksen käytölle omassa työssään. Tutkimuksessa selvisi, että ainoastaan kolmasosa kyselyyn vastanneista metsäammattilaisista koki, että heillä oli riittävästi asiantuntemusta ja varmuutta menetelmän soveltamiseen käytännössä. Myös menetelmän käyttöön ottaneista metsäammattilaisista vain 47 prosenttia koki tietopohjansa riittäväksi. Osa ammattilaisista ei ollut myöskään vakuuttunut menetelmästä, etenkin sen taloudellisista vaikutuksista. Suurin osa irlantilaisista metsäammattilaisista uskoi kuitenkin suomalaisten kollegoidensa tavoin tilanteen muuttuvan myönteisempään suuntaan muun muassa koulutuksen sekä lisääntyvän tutkimustiedon kautta. Vitkovan ym. (2014) tutkimuksessa tiedon puutteen lisäksi metsäammattilaisten vastauksista nousi esiin myös ikäpolvien välinen ero, ja nuorempien metsäammattilaisten todettiin suhtautuvan vanhempia ammattilaisia avoimemmin jatkuvan kasvatuksen menetelmään. Vitkova ym. (2014) nostavat tähän liittyen esiin aiemman tutkimustuloksensa, jonka mukaan nuoremmat ja vähemmän kokeneet metsäammattilaiset omaksuvat uusia taitoja paremmin kuin heitä kokeneemmat ammattilaiset. Tämä tulos tukeekin heidän mukaansa kyselyyn vastanneiden metsäammattilaisten näkemystä siitä, että nuoret ja kokemattomat metsäammattilaiset ovat yleensä niitä, jotka käyttävät jatkuvaa kasvatusta työssään kaikista todennäköisemmin (Vitkova ym. 2014, 17, 20, 24.)

6 TIETOLÄHTEET JA NEUVONTA

6.1 Metsänomistajien keskeisimmät tietolähteet

Metsäpalvelujen käyttöä kartoittavan tutkimuksen (Hänninen ym. 2020) mukaan ainoastaan neljäsosa metsänomistajista on täysin itsenäisiä omia metsiään koskevan päätöksenteon suhteen, ja valtaosa metsänomistajista kokeekin tarvitsevänsä sekä neuvoja että tietoa metsiään koskevien ratkaisujen tueksi (Hänninen ym. 2020, 3). Metsänomistuksen rakennemuutoksen myötä metsäammattilaisten palveluja tulee todennäköisesti tarvitsemaan tulevaisuudessa yhä useampi metsänomistaja (Kumela & Hänninen 2011, 61; Rämö ym. 2009, 2).

Haltia ja Rämö (2017) ovat kartoittaneet tutkimuksessaan metsänomistajien tiedonsaannin kannalta tärkeimpiä tietolähteitä sekä neuvontaa antavia tahoja. Tuloksista on selvinnyt, että metsäasioissa apua tarvitessaan metsänomistajat ovat yleisimmin olleet yhteydessä metsänhoitoyhdistykseen. Toiseksi yleisimmin metsänomistajat kääntyivät metsäasioissa metsäyhtiön ja kolmanneksi yleisimmin omien vanhempiansa tai sukulaistensa puoleen. Tärkeimmiksi tietolähteiksi metsänomistajille ovat muodostuneet vastaavasti alan lehdet sekä kirjallisuus. (Haltia & Rämö 2017, 107–108, 156). Uusimman metsänomistajien palvelukäyttäytymistä kartoittavan tutkimuksen (Hänninen ym. 2020) mukaan yli kaksi kolmasosaa metsänomistajista hyödynsi alan lehtiä jollakin tavalla. Tuloksista kävi ilmi, että 72 prosenttia metsänomistajista sai kotiinsa vähintään yhden metsäalan ilmaislehdistä, ja ainakin yhden maksullisen lehden tilasi 45 prosenttia metsänomistajista. (Hänninen ym. 2020, 26.) Tutkimusten mukaan tärkeimmät tiedonlähteet sekä neuvontapalveluja tarjoavat tahot ovat pysyneet pääsääntöisesti samoina jo useampien vuosien ajan (Haltia & Rämö 2017, 157).

Edellä mainittujen tietolähteiden lisäksi metsänomistajat ovat hyödyntäneet tiedonhankinnassaan aktiivisesti myös erilaisia metsäalan yleisötilaisuuksia. Hänninen ym. (2020) mukaan tällaiseen joukkoneuvontaan, eli retkeily- ja luentotilaisuuksiin tai erilaisille kursseille, oli vähintään kerran kolmen vuoden aikana osallistunut vajaa kolmannes metsänomistajista; erityisesti heitä on ollut monitavoitteisissa metsäomistajissa. (Hänninen ym. 2020, 3, 22.)

6.2 Jatkuva kasvatusta osana metsäneuvontaa

Kuten jo aiemmin mainittu, useat metsänomistajat kaipaavat tukea metsiinsä liittyvissä päätöksissä, ja tietoa etsiessään he luottavat vahvasti ammattilaisten tarjoamaan tietoon sekä neuvontaan. Vuoden 2014 metsälakimuutos toi metsänomistajille mahdollisuuden valita jatkuva kasvatusta metsiensä käsittelymenetelmäksi, ja tämä on omalta osaltaan lisännyt metsänomistajien tiedon sekä ammattilaisilta saadun tuen tarvetta (Hänninen ym. 2020, 6, Valkonen & Cheng 2014,114).

Tutkimukset osoittavat, että jatkuvaa kasvatusta tai metsänkäsittelyn vaihtoehtoja ylipäättään ei usein kuitenkaan tuoda esille metsäammattilaisten ja metsänomistajien välisissä neuvontatilanteissa. Viimeisimmän metsänomistajien palveluiden käyttöä tarkastelevan tutkimuksen (Hänninen ym. 2020) mukaan metsäammattilaisiin vuosina 2016–2018 yhteydessä olleista metsänomistajista hieman alle puolet kertoi käyneensä ammattilaisen kanssa läpi metsänkäsittelyn vaihtoehtoja, ja vastaavasti jatkuvasta kasvatuksesta oli kerrottu vain neljäsosalle. Jatkuvan kasvatuksen menetelmää oli varsinaisena vaihtoehtona tarjottu vain harvalle, eli kuudesosalle ammattilaisia lähestyneistä metsänomistajista. (Hänninen ym. 2020, 43, 45.) Myös luontojärjestö WWF on vuonna 2017 tilaamassaan kyselytutkimuksessa kartoittanut metsänomistajien kokemuksia metsäammattilaisilta saadusta neuvonnasta. Tulokset osoittivat, että vaikka kolme neljäsosaa metsänomistajista koki saaneensa tarpeeksi tietoa vaihtoehtoisista metsänhoitomenetelmistä, ei hieman yli puolelle oltu kerrottu jatkuvasta kasvatuksesta. (WWF 2017.)

WWF:n tuottaman kyselytutkimuksen tuloksista selvisi myös, että neuvontatilanteissa lähes puolelta metsänomistajista ei oltu kysytty heidän metsänomistukseen liittyvistä tavoitteistaan eikä päämääristään, vaikka niiden kartoittamisen tulisi olla lähtökohtana kaikelle neuvonnalle (WWF 2017). Samansuuntaisia tuloksia on saatu myös muissa tutkimuksissa. Muun muassa metsänomistajien palvelukäyttämistä tutkineiden Hännisen ym. (2020) mukaan vuosina 2016–2018 metsäammattilaisiin yhteydessä olleista metsänomistajista jopa puolet kertoi, ettei heidän metsänomistukseensa liittyviä tavoitteitaan oltu selvitetty tuolloin eikä myöskään aiemmin (Hänninen 2020, 43). Toisaalta tutkijat ovat tähdentäneet,

että etenkin monitavoitteiset metsänomistajat painottavat tavoitteitaan eri tavoin, eivätkä nämä painotukset välttämättä selviä pelkkää yleistä metsänomistamisen tavoitetta tiedustelemalla, vaan painotuksia tulisi selvittää neuvontatilanteessa vielä tarkemmin (Pynnönen, Paloniemi & Hujala 2018, 15).

Metsäammattilaisille tehdyn kyselytutkimuksen (Asikainen ym. 2014) mukaan ammattilaiset kertoivat tunnistavansa metsänomistajien tarpeiden kartoittamisen sekä vaihtoehtoisten menetelmien puolueettoman esittelyn tärkeyden. Tästä huolimatta he painottivat omia käsityksiään muun muassa erilaisten vaihtoehtojen hyvyttä määritellessään selvästi metsänomistajan näkemyksiä enemmän (Asikainen ym. 2014, 158). Valkosen ja Chengin (2014) mukaan tämä liittyy metsäammattilaisten näkemykseen omasta roolistaan vahvan ammattitaidon omaavana asiantuntijana, jolla on käsitys siitä, mikä on parhaaksi niin metsälle, metsätaloudelle kuin metsänomistajallekin (Valkonen & Cheng 2014, 118). Muun muassa Pynnönen, Haltia & Rämö (2017) huomauttavat tämän metsäammattilaisten käsityksen olleen kuitenkin pitkälti tasaikäisrakenteista metsänkasvatusta suosivaa. Tällaisesta lähtökohdasta metsäammattilaisten käsityksestä poikkeavien metsänomistajien tavoitteiden kuuntelemisen sekä toteutumisen onnistuminen vaikuttaakin heidän mukaansa olevan melko heikolla pohjalla. (Pynnönen ym. 2017, 61.)

7 AINEISTO JA MENETELMÄ

7.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää pirkanmaalaisen metsänomistajien tietämystä sekä asenteita jatkuvan kasvatuksen menetelmään liittyen, osana JATKAS- jatkuvaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin -hanketta. Alun perin työn tavoitteena oli tutkia hankkeen vaikuttavuutta suorittamalla kaksi erillistä kyselyä ja vertaamalla niiden tuloksia keskenään. Muun muassa erilaisiin aikataulumuutoksiin sekä lisäksi ajallisiin että resursseihin liittyvien haasteiden vuoksi jatkokysely hankkeen koulutustilaisuuksiin osallistuneille metsänomistajille jätettiin pois tästä työstä. Työn yhtenä tavoitteena on, että tuloksia voidaan hyödyntää hankkeen vaikuttavuutta kartoittavassa jatkokyselyssä, sekä mahdollisesti myös vastaavien koulutusten suunnittelussa tulevaisuudessa.

7.2 Aineiston keruu

Aineiston keruu toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena syksyllä 2020 ennen JATKAS-hankkeen ensimmäistä koulutustilaisuutta. Kyseinen aineistonkeruumenetelmä valittiin otoskoon suuruuden perusteella, sillä kysely lähetettiin hankkeessa mukana toimineen Metsäkeskuksen toimesta sen sähköpostirekisterissä olleille pirkanmaalaisille metsänomistajille. Kyselyä aineistonkeruutapana käytetäänkin tyypillisesti silloin, kun vastaajien määrä on suuri (Vilkkä 2007, 17).

Kysely toteutettiin TAMK:n E-lomake-ohjelmiston avulla. Kyselylomakkeesta pyrittiin tekemään vastaajalle mahdollisimman selkeä ja helppokäyttöinen. Erityisesti kysymysten järjestykseen kiinnitettiin huomiota, sillä kysymysten johdonmukaisuus helpottaa kyselyyn vastaamista (Vilkkä 2021, 107). Kyselylomakkeessa (liite 1) kysymykset jäsenneltiinkin kolmeen osioon kysymysten aihepiirin perusteella. Kysymysten jäsentelyssä pyrittiin siirtymään helpoimmasta hankalimpaan, jolloin taustatiedot päädyttiin sijoittamaan heti kyselylomakkeen alkuun. Mikäli

taustatietojen, esimerkiksi iän ja tulojen, kysymistä pidetään hankalina tai arka-luontoisina, voidaan ne sijoittaa tällöin myös lomakkeen loppuun (Kananen 2008, 33).

Kysymysten laatimisessa päädyttiin käyttämään ainoastaan strukturoituja kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehdot ovat valmiiksi määriteltynä. Tämä oli perusteltua vastausten vertailukelpoisuuden sekä käsittelyn ja analysoinnin helppouden vuoksi. Osassa kysymyksiä sekä väittämiä käytettiin neliportaista, vastaajan asennetta mittaavaa Likert-asteikkoa. Neliportaiseen asteikkoon, ilman neutraalia vastausvaihtoehtoa, päädyttiin, jotta vastauksissa vältettäisiin mahdollinen neutraalien vastausten yliedustavuus. Kyseinen vääristymä voi johtua muun muassa vastausvaihtoehtojen ääripäiden välttelystä, joka saa vastaajat helpommin valitsemaan neutraalin vastausvaihtoehdon (Pimentel, 2019, 184). Vastauksiin lisättiin kuitenkin ”en osaa sanoa” -vaihtoehto. Tällä tavoin voitiin eliminoida sellaiset vastaukset, jotka eivät ole totuudenmukaisia esimerkiksi vastaajan tiedonpuutteen tai vastaushaluttomuuden takia (Kananen 2008, 35, 40). Vastauslomakkeen toimivuutta testattiin ennen kyselyn julkaisua viiden henkilön toimesta.

Saatekirje (liite 2) vastauslinkkeineen toimitettiin liitteenä JATKAS-hankkeen webinaaria koskevan tiedotteen yhteydessä. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa, eikä erillistä muistutusta lähetetty. Vastausten määrä jäi varsin alhaiseksi; yhteensä vastauksia saatiin 78 kappaletta, joista kaksi lomaketta oli tallentunut tyhjänä. Myös joidenkin monivalintakysymysten kohdalla vastaaja oli voinut lomakkeen asetuksista huolimatta jättää jonkun vastaskentistä tyhjäksi. Nämä puuttuvat vastaukset jätettiin pois analyysistä, eikä niitä käsitelty omana luokkanaan. Näin ollen hyödynnettäviä vastauksia saatiin kaiken kaikkiaan 76 kappaletta. Vastausten alhaiseen määrään on omalta osaltaan voinut vaikuttaa kyselyn julkaisemisen jälkeen lomakkeen täytössä ilmennyt tekninen vika, jonka vuoksi lomake ei aina tallentunut, vaikka vastaaminen muuten onnistuikin. Tämän vian aiheuttaman vastaajakadon määrää voi vain arvailla, mutta todennäköisesti se ei ollut merkittävä. Viasta ilmoitti yhteensä seitsemän kyselyyn vastannutta.

7.3 Aineiston käsittely

Vastaukset siirrettiin E-lomake-ohjelmistosta taulukkotiedostona Excel -taulukko-laskentaohjelmaan analysoitavaksi. Aineistosta muodostettiin ohjelman avulla suorat jakaumat sekä niitä havainnollistavat diagrammit. Koska aineiston koko jäi pieneksi, ei tarkempien tilastollisten analyysien tekeminen ollut luotettavuuden kannalta mielekäästä. Suositeltavana vastaajien vähimmäismääränä pidetäänkin sataa, mikäli tutkimuksessa käytetään tilastollisia analyysimenetelmiä (Vilka 2007, 17).

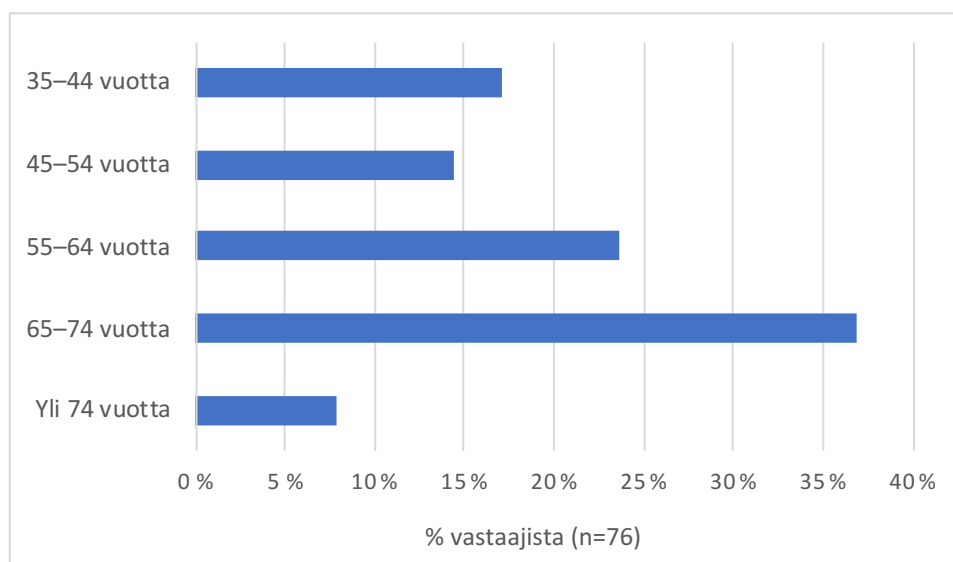
Koska linkki sähköiseen kyselyyn lähetettiin Metsäkeskuksen toimesta, ei kyselyyn osallistuneiden yhteys- tai henkilötietoja käsitelty missään vaiheessa tätä työtä. Vastaustiedostoon ja siinä esiintyviin epäsuoriin tunnistetietoihin (ikä, sukupuoli, ammattiasema ym.) pääsy oli vain tämän työn tekijällä, ja tiedosto poistettiin heti työn valmistumisen jälkeen.

8 TULOKSET

8.1 Taustatiedot

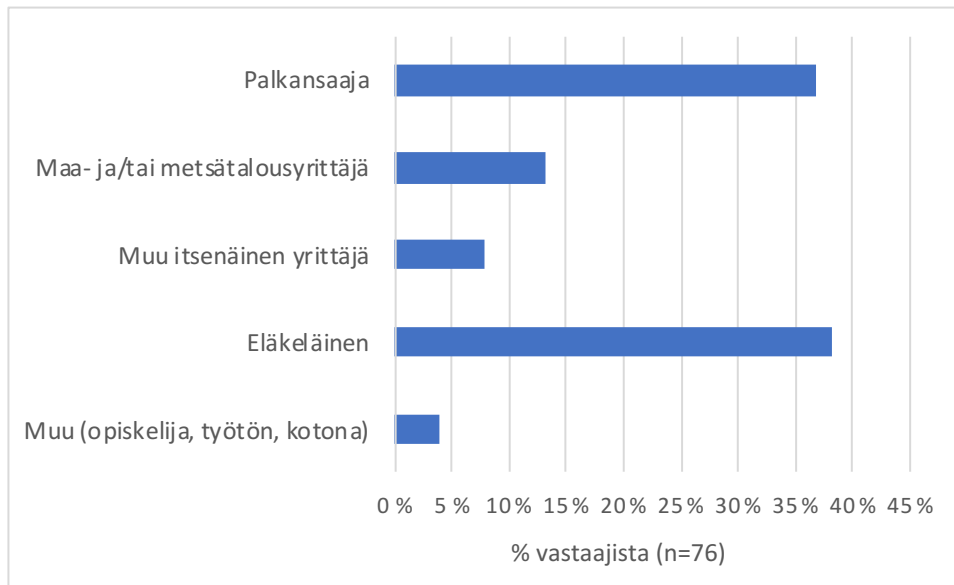
Tässä tutkimuksessa taustatietoina selvitettiin vastaajien sukupuolen, iän, koulutuksen, ammattiaseman sekä asuinalueen lisäksi heidän metsätilaansa/tilojansa koskevia tietoja, kuten metsätalouden pinta-alaa ja tilan/tilojen omistusmuotoa.

Kyselyyn vastanneista metsänomistajista 78 % oli miehiä ja 22 % naisia. Neljä prosenttia vastaajista ei kertonut sukupuoltaan.

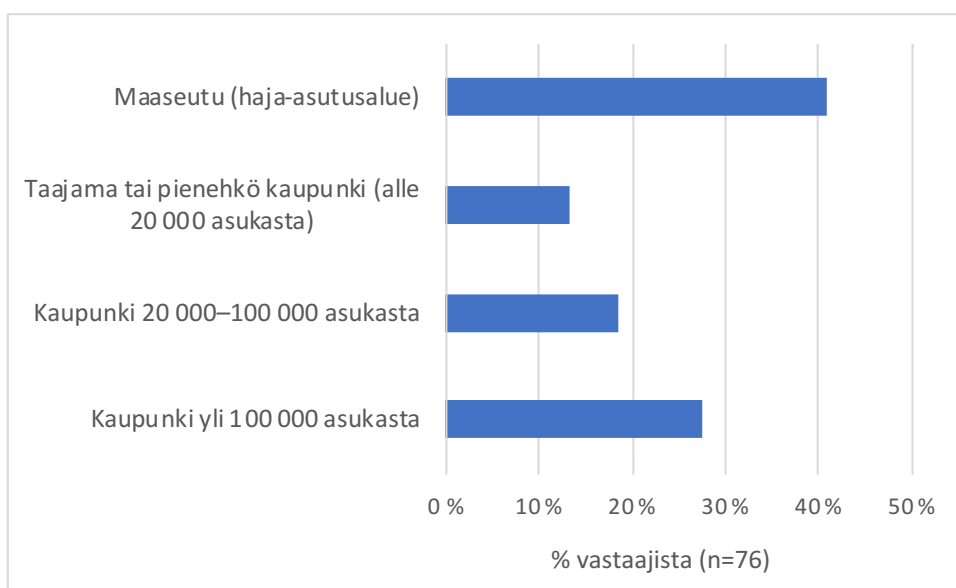
KUVIO 1. Vastaajien ikäjakauma.

Kyselylomakkeella metsänomistajien ikää kartoitettiin viiden eri ikäryhmän avulla (kuvio 1). Tulosten perusteella suurin ikäryhmä oli 65–74-vuotiaat, jota edusti 37 % vastaajista. Toiseksi suurin ikäryhmä oli 55–64-vuotiaat, joiden osuus vastanneista oli 24 %. Vastaavasti 17 % vastaajista kertoi kuuluvansa 35–44-vuotiaiden ja 14 % 45–54-vuotiaiden ikäryhmään. Yli 74-vuotiaiden osuus vastaajista oli pieni, vain 8 %. Alle 35-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvia vastaajia ei osallistunut kyselyyn lainkaan.

KUVIO 2. Vastaajien ammattiasema.

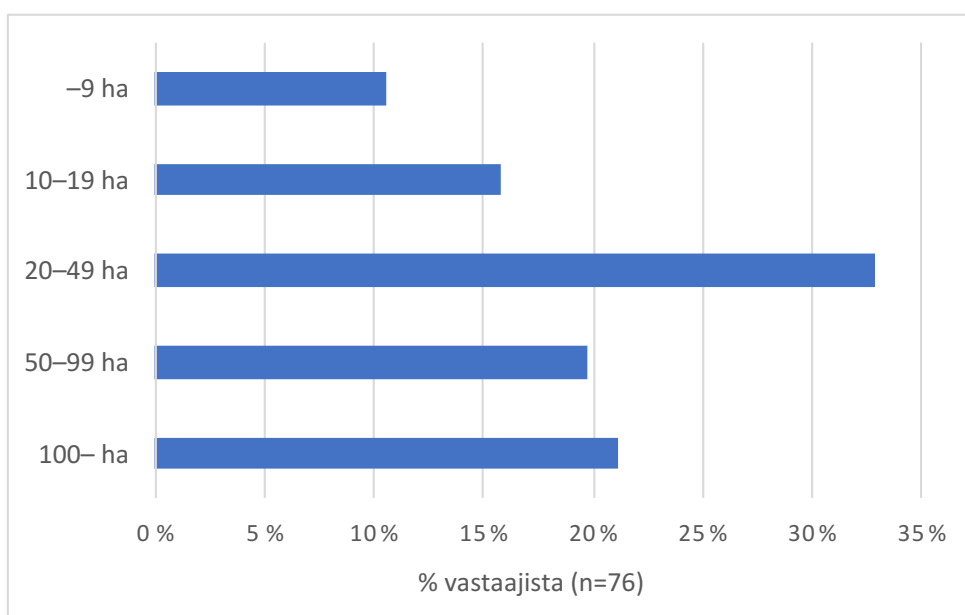
Yhtenä kartoitettavista taustatiedoista oli metsänomistajien ammattiasema (kuvio 2). Kuten vastaajien ikäjakauman perusteella oli odotettavissa, valtaosa eli 38 % ilmoitti ammattiasemakseen eläkeläinen. Toiseksi eniten kyselyyn osallistuneissa oli palkansaajia, joiden osuus oli 37 % vastaajista (sisältäen kyselomakkeessa erikseen mainitut toimihenkilöt sekä johtavassa asemassa toimivat). Maa- ja metsätalousyrittäjiä vastanneista oli 13 % ja muita itsenäisiä yrittäjiä 8 %. Kaikista pienimmän ryhmän muodosti ns. muu-ryhmä, johon kuuluivat mm. opiskelijat, työttömät sekä kotona olevat; heidän osuutensa kyselyyn osallistuneista oli 4 %.

KUVIO 3. Vastaajien asuinympäristö.

Vastaajien asuinympäristöstä kysyttäessä (kuvio 3) suurin osa, 46 %, ilmoitti asuvansa kaupungissa. Maaseudulla/haja-asutusalueella asuvien määrä oli vain hieman pienempi 41 %:n osuudella vastanneista. Kyselytulosten mukaan pienin ryhmä oli taajamassa asuvat vastaajat, joita oli 13 % kyselyyn osallistuneista.

Asuinympäristön lisäksi metsänomistajilta kysyttiin myös metsätilalla asumisesta. Tulosten mukaan 70 % vastaajista asui tilan ulkopuolella ja hieman alle kolmannes vastanneista kertoi asuvansa metsätilallaan. Ammattiryhmän perusteella tarkasteltuna tilalla asuvia oli eniten maa- ja metsätalousyrittäjissä (70 %).

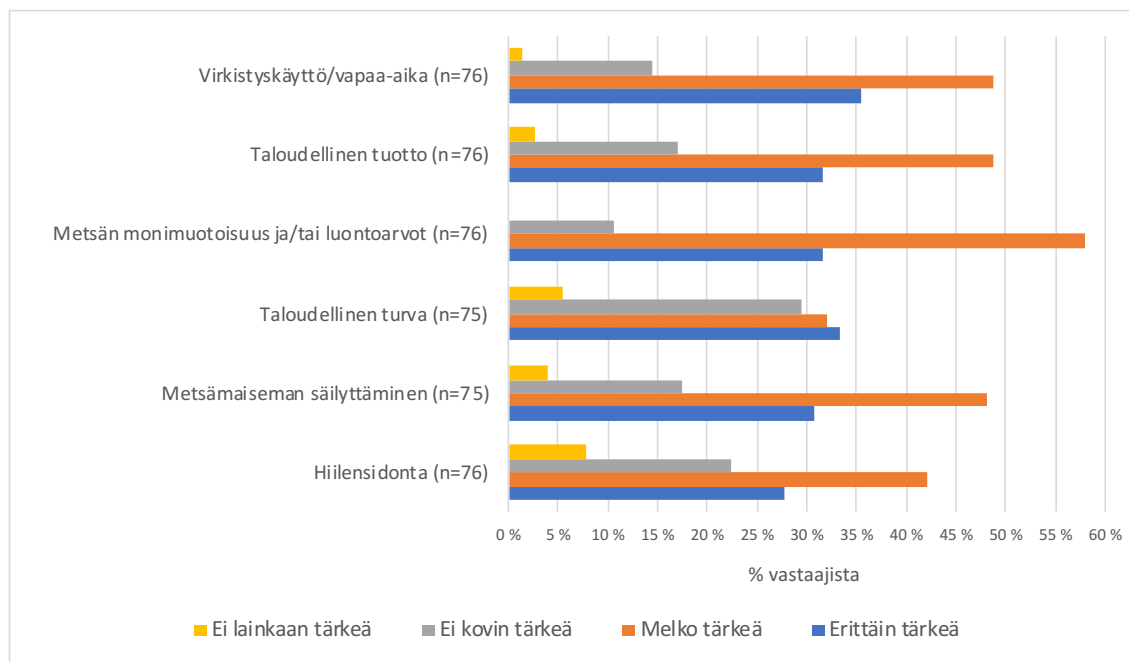

KUVIO 4. Vastaajien omistaman metsätalousmaan yhteenlaskettu pinta-ala.

Vastaajien omistaman metsätalousmaan yhteenlaskettua pinta-alaa kartoitettiin kyselyssä viiden eri vastausvaihtoehdon avulla (kuvio 4). Vastanneista suurin osa, 33 %, ilmoitti omistamansa metsätalousmaan kooksi 20–49 hehtaaria. Eroa 50–99 hehtaaria omistavien ja yli 100 hehtaaria omistavien vastaajien määrässä ei juurikaan ollut; ensiksi mainittuihin kuului 20 % ja jälkimmäiseen 21 % vastaajista. Vastaavasti 10–19 hehtaaria kertoi omistavansa 16 % ja alle 9 hehtaaria 11 % kyselyyn osallistuneista.

8.2 Metsänomistajien arvot ja tavoitteet

Kyselyssä pyrittiin kartoittamaan vastaajien metsänomistukseen liittyviä tavoitteita pyytämällä heitä arvioimaan neliportaisella asteikolla metsiensä tuottamien aineellisten sekä aineettomien arvojen merkityksellisyyttä itselleen (kuvio 5).

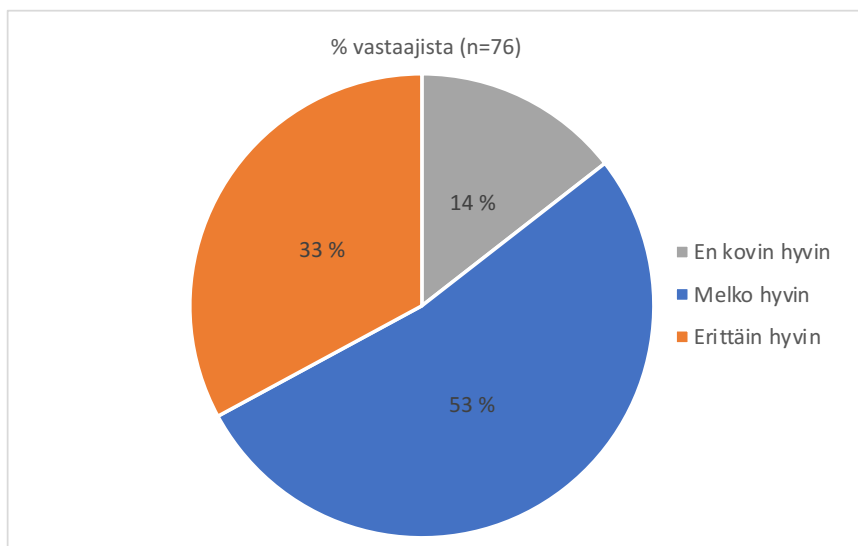

KUVIO 5. Vastaajien metsänomistukseen liittyvät arvot.

Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti lähes kaikkien esitettyjen vaihtoehtojen kesken. Annetuista vaihtoehdoista vastaajat pitivät kuitenkin tärkeimpänä metsän monimuotoisuutta ja/tai luontoarvoja (erittäin tärkeä 32 %:lle ja melko tärkeä 58 %:lle vastaajista). Myös metsän virkistyskäyttö koettiin vastaajien keskuudessa merkitykselliseksi, ja sitä pitikin erittäin tärkeänä 36 % ja melko tärkeänä 49 % vastanneista. Metsien taloudellinen tuotto oli kolmanneksi merkityksellisin arvo, jonka koki erittäin tärkeäksi 32 % ja melko tärkeäksi 49 % vastaajista. Metsämaiseman säilyttäminen oli erittäin tärkeää 31 %:lle ja melko tärkeää 48 %:lle vastaajista. Hiilensidonta nähtiin vastaajien keskuudessa hieman vähemmän merkityksellisenä, vaikka sitäkin piti erittäin tärkeänä 28 % ja melko tärkeänä 42 % vastanneista. Kaikkein vähiten merkityksellisenä vastaajista kokivat metsien tarjoaman taloudellisen turvan. Vaikka kyseistä vaihtoehtoa piti erittäin tärkeänä 33 % ja melko tärkeänä 32 % vastaajista, ei 29 % pitänyt sitä itselleen merkityksellisenä.

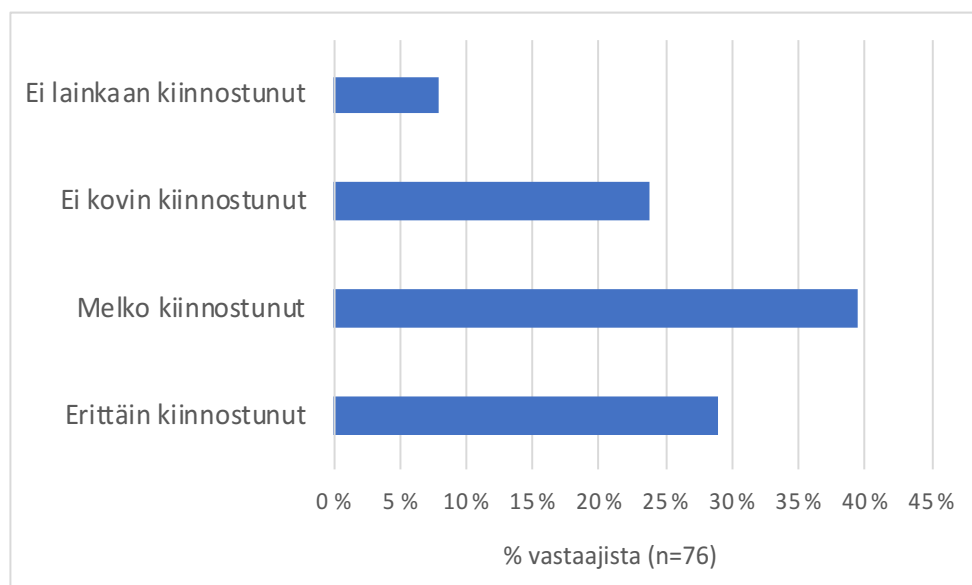
8.3 Jatkuvan kasvatuksen tuttuus ja kiinnostus menetelmää kohtaan

Taustatietojen sekä tavoitteiden jälkeen vastaajia pyydettiin arvioimaan nelipor-
taisen asteikon mukaan, kuinka hyvin he tuntevat jatkuvan kasvatuksen mene-
telmän (kuvio 6).

KUVIO 6. Jatkuvan kasvatuksen tuttuus vastaajille.

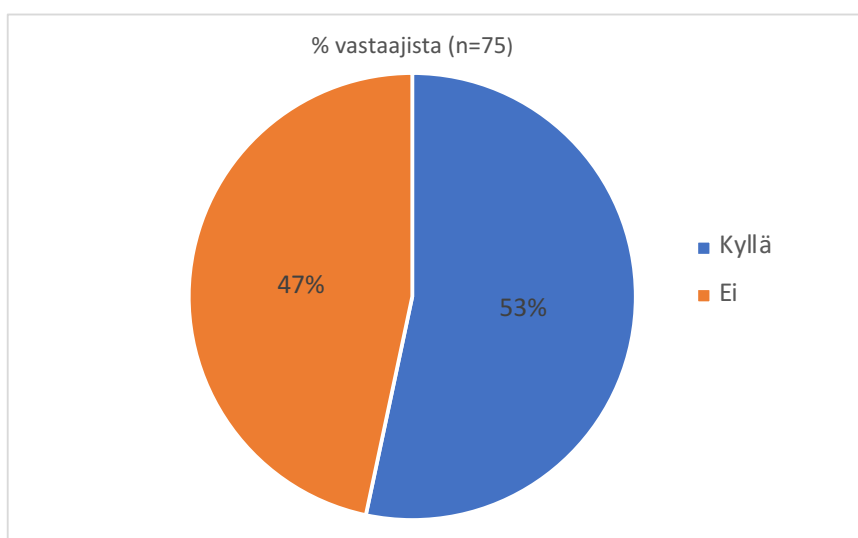
Hieman yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tuntee jatkuvan kasvatuksen me-
netelmän melko hyvin. Kolmannes vastaavasti koki tuntevansa menetelmän erit-
täin hyvin, ja joka seitsemäs ilmoitti, ettei tunne jatkuvan kasvatuksen menetel-
mää kovin hyvin. Yksikään vastaajista ei valinnut ”ei lainkaan” -vaihtoehtoa.

KUVIO 7. Vastaajien kiinnostus jatkuvaan kasvatukseen.

Metsänomistajien kiinnostusta jatkuvan kasvatuksen menetelmään kartoitettiin kyselyssä neliportaisella asteikolla (kuvio 7). Kaiken kaikkiaan 68 % vastanneista ilmoitti olevansa kiinnostunut menetelmästä (erittäin kiinnostuneita 29 % ja melko kiinnostuneita 39 % vastanneista). Vastaavasti 24 % vastaajista ei ollut kovin kiinnostunut ja 8 % ei lainkaan kiinnostunut jatkuvasta kasvatuksesta.

Aineistoa ristiintaulukoitiin aiemman aiheesta tehdyn tutkimuksen perusteella valittujen taustamuuttujien (ikä, omistetun metsämaan koko, asuinympäristö, ammattiasema) mukaan. Tuloksista voitiin nähdä, että kaikissa tarkasteltavana olleissa ryhmissä paitsi yli 100 hehtaaria metsämaata omistavissa sekä taajamassa asuvissa, jatkuvasta kasvatuksesta melko tai erittäin kiinnostuneita oli yli puolet vastanneista. Eniten kiinnostuneita oli 65–74-vuotiaissa (79 %), metsämaata 10–19 hehtaaria omistavissa (kaikki vastanneet), kaupunkilaisissa (77 %) sekä eläkeläisissä (79 %). Huomionarvoista oli kiinnostuneiden osuus maa- ja metsätalousyrittäjien ryhmässä, joka oli 70 % ryhmään kuuluneista vastaajista. Vastaavasti vähiten jatkuvasta kasvatuksesta kiinnostuneita oli aiemmin mainituissa taajamassa asuvissa (30 % kiinnostuneita) että metsätalousmaata yli 100 hehtaaria omistavissa (25 % kiinnostuneita).

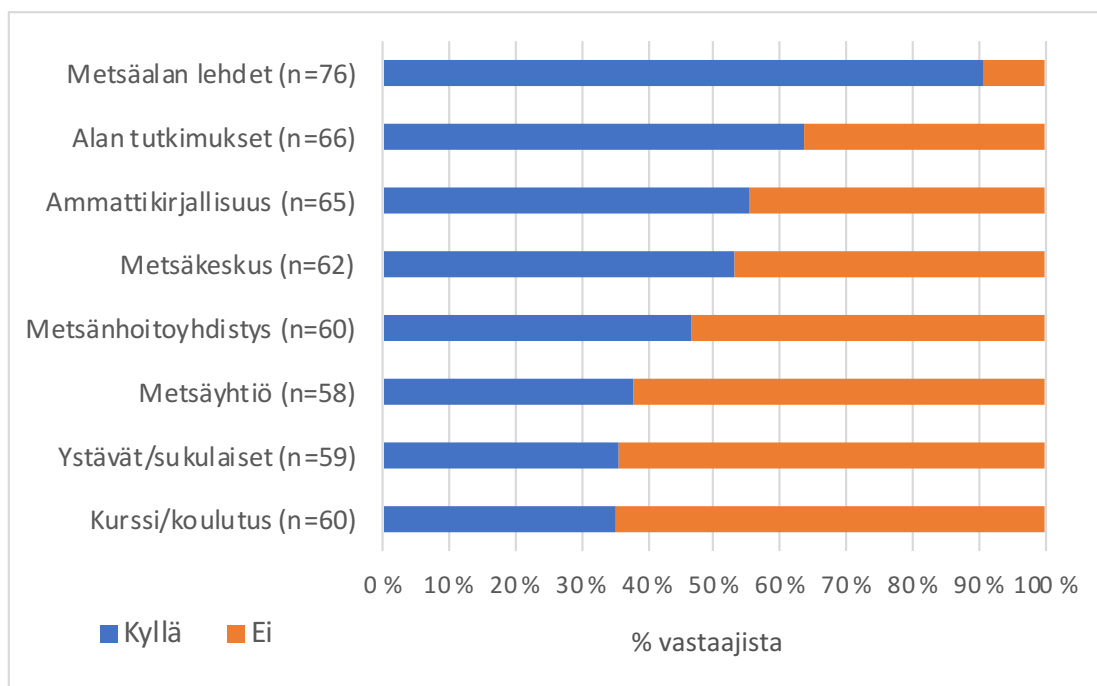

KUVIO 8. Jatkovaa kasvatusta käyttäneiden osuus vastaajista.

Kiinnostuneisuuden lisäksi kyselyssä selvitettiin, kuinka moni metsänomistajista on mahdollisesti käyttänyt jatkuvaa kasvatusta metsässään (kuvio 8). Vastaajista hieman yli puolet kertoi käyttäneensä menetelmää.

8.4 Keskeisimmät tietolähteet

Kyselyssä kartoitettiin myös metsänomistajien keskeisimpiä tietolähteitä jatkuvaa kasvatusta koskien (kuvio 9). Vastaajien pyydettiin valitsemaan kunkin vaihtoehdon kohdalla, olivatko he saaneet tietoa jatkuvasta kasvatuksesta kyseessä olevasta lähteestä vai eivät.

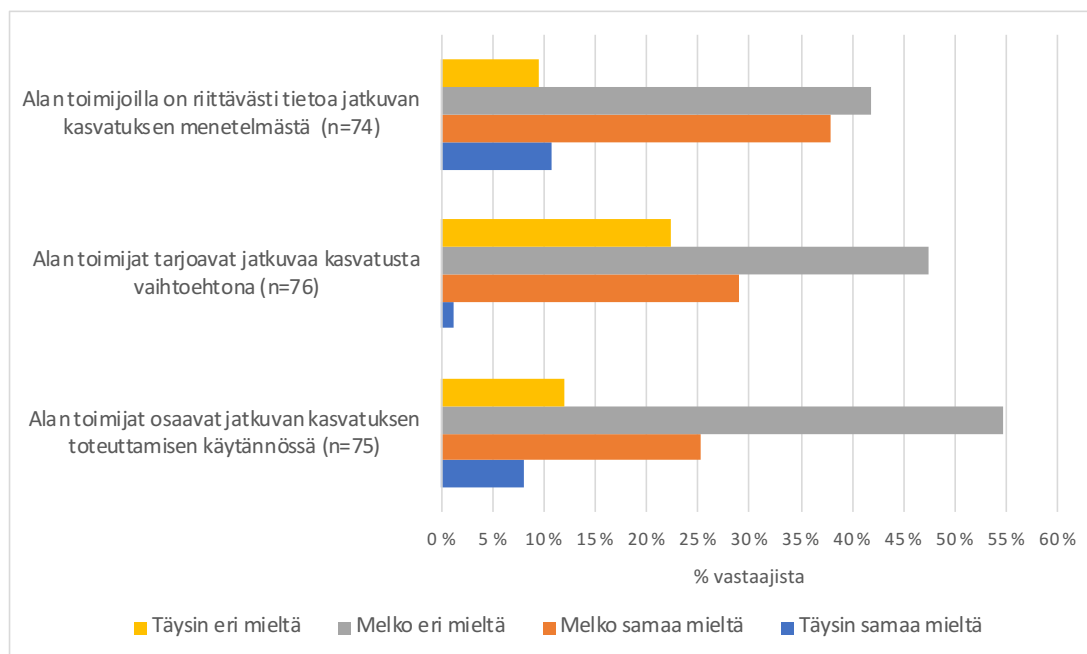

KUVIO 9. Vastaajien keskeisimmät tietolähteet jatkuvaa kasvatusta koskien.

Vastaajat olivat saaneet tietoa jatkuvasta kasvatuksesta pääasiallisesti erilaisista julkaisuista. Lähes kaikki, 91 %, vastanneista olivat saaneet tietoa metsäalan lehdistä. Vastaavasti alan tutkimuksista tietoa oli saanut 64 % ja ammattikirjallisuudesta 55 % vastanneista. Neuvontapalvelua antavista tahoista Metsäkeskus osoittautui tiedon saannin kannalta keskeisimmäksi toimijaksi, ja 55 % vastaajista oli saanut tätä kautta tietoa jatkuvan kasvatuksen menetelmästä. Sitä vastoin metsänhoitoyhdistykseltä tietoa oli saanut 47 % ja metsäyhtiöltä 38 % vastanneista. Ystävät/sukulaiset sekä kurssit/koulutukset osoittautuivat tiedonlähteinä vähiten merkityksellisiksi; ystäviltä tai sukulaisilta tietoa jatkuvasta kasvatuksesta oli saanut 36 % ja kurssilta tai koulutuksesta 35 % vastanneista metsänomistajista.

8.5 Näkemykset alan toimijoista

Vastaajille esitettiin erilaisia väittämiä alan toimijoihin ja jatkuvan kasvatuksen menetelmään liittyen (kuvio 10).

KUVIO 10. Vastaajien näkemyksiä alan toimijoista ja jatkuvasta kasvatuksesta.

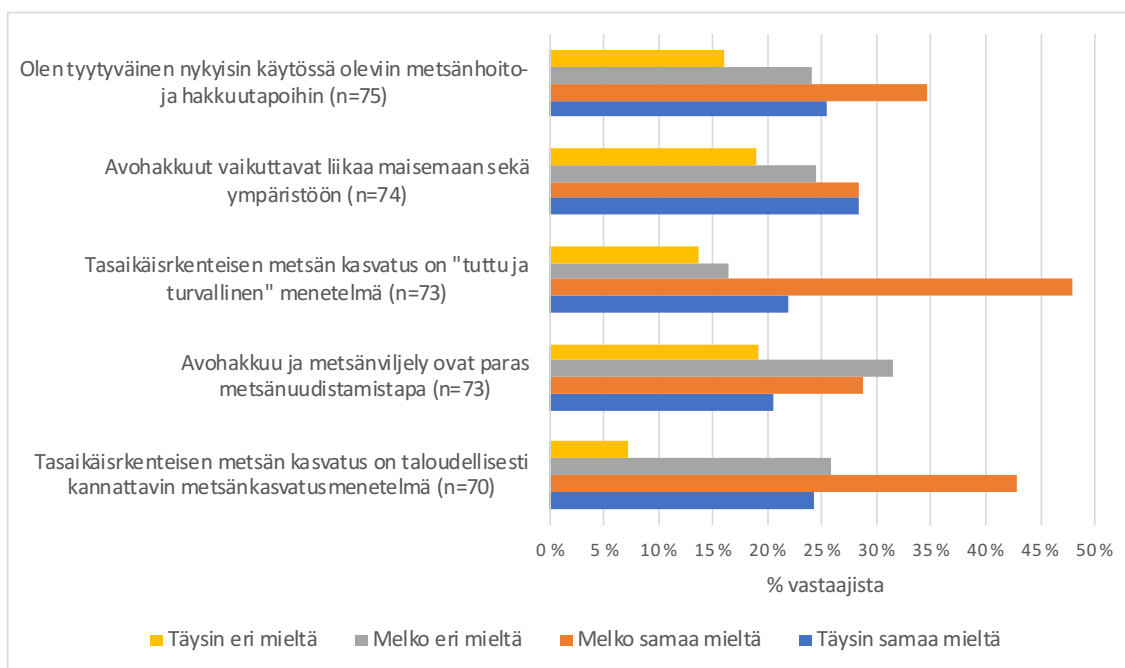
Ensimmäinen väittämä alan toimijoiden riittävästä tietopohjasta jakoi vastaajia eniten; vastanneista 49 % oli melko tai täysin samaa mieltä siitä, että alan toimijoilla on riittävästi tietoa jatkuvan kasvatuksen menetelmästä. Vastaavasti melko tai täysin eri mieltä väittämästä oli 51 % vastanneista.

Toisen väittämän kohdalla 31 % metsänomistajista oli melko tai täysin samaa mieltä siitä, että alan toimijat tarjoavat jatkuvaa kasvatusta vaihtoehtona. Vastaavasti suurin osa, 69 %, oli kuitenkin melko tai täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Kolmannessa väittämässä todettiin alan toimijoiden osaavan jatkuvan kasvatuksen toteuttamisen käytännössä. Melko tai täysin samaa mieltä tästä oli 33 % vastanneista. Valtaosa, 67 %, vastaajista ilmoitti kuitenkin olevansa väittämästä melko tai täysin eri mieltä. Ristiintaulukoinnin perusteella 67 % jatkuvaa kasvatusta käyttäneistä vastaajista oli myös melko tai täysin eri mieltä siitä, että alan toimijat osaavat jatkuvan kasvatuksen toteuttamisen käytännössä.

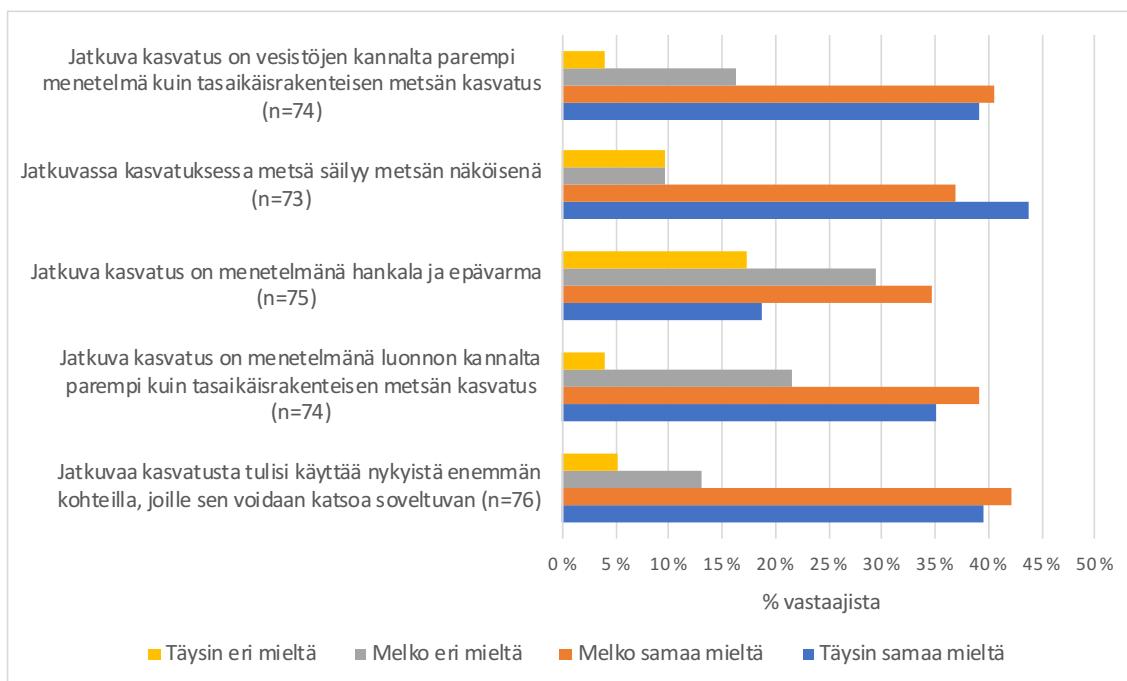
8.6 Suhtautuminen jatkuvaan ja tasaikäisen metsän kasvatukseen

Kyselyn lopuksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kuinka samaa tai eri mieltä he ovat erilaisista väittämistä tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta (kuvio 11) sekä jatkuvan kasvatuksen menetelmää (kuvio 12) koskien.

KUVIO 11. Vastaajien suhtautuminen tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta koskeviin väittämiin.

Vastaajista 60 % kertoi olevansa melko- tai erittäin tyytyväinen nykyisiin käytössä oleviin (tasaikäisrakenteisen metsän) metsänhoito- sekä hakkuutapoihin. Vastanneista 70 % oli melko tai täysin samaa mieltä väittämästä, jossa todettiin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta olevan "tuttu ja turvallinen" menetelmä. Suurin osa vastaajista (69 %) oli myös melko tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa siitä, että tasaikäisrakenteinen metsän kasvatusta on taloudellisesti kannattavin metsänkasvatusta menetelmä. Vastausten perusteella hieman yli puolet (56 %) vastanneista oli kuitenkin melko tai täysin samaa mieltä väittämästä, jossa todettiin avohakkuiden vaikuttavan liikaa maisemaan sekä ympäristöön. Vastaavasti väittämä, jossa avohakkuun ja metsänviljelyn todettiin olevan paras metsänuudistamistapa, jakoi vastaajien mielipiteet; väittämän kanssa melko tai täysin samaa mieltä oli puolet ja vastaavasti melko tai täysin eri mieltä puolet vastaajista.

KUVIO 12. Vastaajien suhtautuminen jatkuvaa kasvatusta koskeviin väittämiin.

Valtaosa vastaajista oli väittämien kanssa melko tai täysin samaa mieltä siitä, että jatkuva kasvatusta on sekä luonnon (74 %) että vesistöjen (80 %) kannalta parempi menetelmä kuin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta. Vastanneista 81 % oli myös melko tai täysin samaa mieltä väittämästä, jonka mukaan jatkuvassa kasvatuksessa metsä säilyy metsän näköisenä. Hieman yli puolet, 54 %, vastaajista oli kuitenkin myös melko tai täysin samaa mieltä väittämästä, jossa jatkuvan kasvatuksen todettiin olevan menetelmänä hankala ja epävarma. Kuitenkin valtaosa vastanneista, 81 %, oli väittämän kanssa melko tai täysin samaa mieltä siitä, että jatkuvaa kasvatusta tulisi käyttää nykyistä enemmän kohteilla, joille sen voidaan katsoa soveltuvan.

9 TULOSTEN TARKASTELU

9.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyssä saatuja tuloksia metsänomistajien taustatiedoista verrattiin metsänomistajarakennetta tutkivan uusimman valtakunnallisen metsänomistajatutkimuksen (Karppinen ym. 2020) tuloksiin. Metsänomistajakunnassa tapahtuneet merkittävimmät muutokset, kuten ikääntyminen, kaupungistuminen ja muutto tilan ulkopuolelle sekä metsänomistajien monitavoitteisuuden lisääntyminen, ovat nähtävillä vastaajien taustatiedoista saaduissa tuloksissa: valtaosa vastaajista oli iältään 65–74-vuotiaita sekä enemmistö myös kaupungissa ja metsätilan ulkopuolella asuvia. Lisäksi vastaajien metsänomistukseen liittyvien arvojen painotukset osoittivat suurimman osan heistä kuuluvan monitavoitteisiin metsänomistajiin.

Tarkemmassa vertailussa kyselyyn osallistuneen metsänomistajaryhmän taustapiirteet erosivat metsänomistajatutkimuksen tulosten mukaisesta metsänomistajarakenteesta joiltain osin. Merkillepantavia eroja olivat kaupunkilaisten (46 % vastaajista), maa- ja metsätalousyrittäjien (13 % vastaajista), sekä muu (opiskelija, työtön, kotona) (4 % vastaajista) suurempi suhteellinen osuus ja vastaavasti eläkeläisten (38 %) vastaajista ja yli 74-vuotiaiden (8 % vastaajista) huomattavasti pienempi suhteellinen osuus kyselyn vastaajissa. Vastaavat osuudet metsänomistajakyselyn mukaan ovat seuraavat: kaupunkilaiset 29 %, maa- ja metsätalousyrittäjät 9 %, muut (opiskelija, työtön, kotona) 2 %, eläkeläiset 47 % ja yli 74-vuotiaat 17 % (Karppinen ym. 2020, 38).

Eroja kaupunkilaisten sekä muu -ryhmän osuudessa verrattuna metsänomistajatutkimuksen tuloksiin voidaan selittää tähän kyselyyn vastanneiden keskimääräistä suuremmalla kiinnostuneisuudella kyselyn aiheena ollutta jatkuvaa kasvatusta kohtaan. Aiempien tutkimusten mukaan jatkuvaan kasvatukseen siirtyneitä tai menetelmää harkitsevia on keskimääräistä useammin ollut muun muassa kyseisissä ryhmissä (Hänninen ym. 2020, 42). Myös maa- ja metsätalousyrittäjien suurempaa osuutta voidaan selittää sillä, että kyseisen ryhmän edustajista pää-

asiassa jatkuvasta kasvatuksesta kiinnostuneet olivat ristiintaulukoinnin perusteella vastanneet kyselyyn. Kyseiseen ryhmään kuuluvista metsänomistajista menetelmästä kiinnostuneita on ollut aiemman tutkimuksen mukaan kolmannes (Hänninen ym. 2020, 43). Tämän kyselyn tuloksissa vastaava osuus oli 70 %. Vastaavasti kyselyyn osallistuneiden yli 74-vuotiaiden sekä eläkeläisten pienempää suhteellista osuutta voidaan selittää aineistonkeruumenetelmäksi valikoituneella sähköisellä kyselyllä, ja siitä johtuvalla vastaajakadolla, etenkin vanhemmissa ikäryhmissä. Tilastokeskuksen vuonna 2020 tekemän tutkimuksen mukaan hieman yli puolet (51 %) yli 74-vuotiaista oli käyttänyt internetiä viimeisen kolmen kuukauden aikana ja vastaavasti päivittäin internetiä oli käyttänyt vain 30 % yli 74-vuotiaista. (Suomen virallinen tilasto/SVT 2020.) Vertailun vuoksi mainittakoon, että valtakunnallisessa metsänomistajatutkimuksessa osallistujilla oli mahdollisuus vastata myös paperisella lomakkeella (Karppinen ym. 2020, 10).

Huomattavaa eroa oli havaittavissa myös vastaajien omistaman metsätalouden kokoluokkien jakaumassa: metsänomistajatutkimuksen tuloksiin verrattuna kyselyyn osallistuneissa oli enemmän 49–100 hehtaaria sekä yli 100 hehtaaria metsämaata omistavia. Vastaavasti 20–49 hehtaaria metsätalouden maata omistavien määrä (kolmannes vastaajista) on yhteneväinen metsänomistajatutkimuksen esittämän tuloksen kanssa (Karppinen ym. 2020, 31).

9.2 Suhtautuminen jatkuvaan ja tasaikäisen metsän kasvatukseen

Kyselyyn vastanneista kolme viidestä oli vähintäänkin melko tyytyväinen nykyisiin käytössä oleviin (tasaikäisrakenteisen metsän) metsänhoito- sekä hakkuutapoihin. Tämä tulos on samansuuntainen aiemmissä tutkimuksissa esitettyjen tulosten kanssa, joiden mukaan kaksi kolmasosaa metsänomistajista oli tyytyväisiä nykyisiin menetelmiin (Kumela & Hänninen 2011, 26; Horne ym. 2020, 24). Hieman yli kaksi kolmasosaa vastaajista piti tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta taloudellisesti kannattavimpana metsänkasvatusmenetelmänä ja vastaavasti puolet oli sitä mieltä, että avohakkuu ja metsänviljely on paras metsänuudistamistapa. Näitä tuloksia voidaan peilata Hornen ym. (2020) metsien hoidon ja kas-

vatusmenetelmien hyväksyttävyyttä tarkastelevassa tutkimuksessa saatuun tulokseen, jonka mukaan yli puolet metsänomistajista piti avohakkuuta taloudellisesti kannattavana päätehakkuutapana (Horne ym. 2020, 29).

Kuten aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, avohakkuut ovat aiheuttaneet myös tyytymättömyyttä metsänomistajien keskuudessa (Kumela & Hänninen 2011, 28; Horne ym. 25). Niin ikään hieman yli puolet tähän kyselyyn vastanneista koki avohakkuiden vaikuttavan liikaa maisemaan sekä ympäristöön. Vastaavasti valtaosa vastaajista koki jatkuvan kasvatuksen olevan sekä luonnon että vesistöjen kannalta parempi menetelmä kuin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta. Hornen ym. (2020) tutkimuksessa saadut tulokset ovat samansuuntaisia edellä mainittujen tulosten kanssa; sen mukaan kaksi viidestä metsänomistajasta piti avohakkuuta haitallisena metsäluonnolle, ja vastaavasti kaksi kolmasosaa oli sitä mieltä, että jatkuvasta kasvatuksesta on hyötyä tietyille eliölajeille (Horne ym. 2020, 30–31).

Vaikka tähän kyselyyn vastanneet olivat keskimääräistä kiinnostuneempia jatkuvasta kasvatuksesta, ja puolet kertoi käyttäneensä menetelmää metsässään, piti hieman yli puolet vastaajista jatkuvaa kasvatusta menetelmänä hankalana ja epävarmana. Tämä epävarmuus menetelmää kohtaan on tullut esiin myös aiemmissa tutkimuksissa; Hornen ym. (2020) mukaan kolmannes metsänomistajista oli sitä mieltä, että jatkuvaan kasvatukseen liittyy monenlaisia riskejä (Horne ym. 2020, 31).

9.3 Keskeisimmät tietolähteet ja näkemykset alan toimijoista

Vastauksista selvisi myös, että vastaajien pääasiallisena tietolähteenä jatkuvasta kasvatuksesta ovat olleet metsäalan lehdet. Seuraavaksi eniten tietoa menetelmästä oli saatu alan tutkimuksista sekä ammattikirjallisuudesta. Nämä tulokset ovat linjassa aiempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan erityisesti alan lehdet ovat olleet useampia vuosia metsänomistajien tärkeimpiä tiedonlähteitä metsäasioissa, ja joita hyödyntää jollakin tapaa kaksi kolmasosaa metsänomistajista. (Haltia & Rämö 2017, 156–157; Hänninen ym. 2020, 26). Huomionarvoisena tu-

loksissa voidaan pitää sitä, että erilaiset julkaisut olivat vastaajien mukaan tiedonlähteinä merkityksellisempiä kuin neuvontaa tarjoavat tahot kuten Metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset sekä metsäyhtiöt. Aiempien tutkimusten mukaan valtaosa metsänomistajista kaipaa tukea sekä neuvoja metsiään koskevaan päätöksentekoon, ja metsäasioissa apua tarvitessaan he ovat yleisimmin kääntyneet metsänhoitoyhdistyksen ja toiseksi yleisimmin metsäyhtiön puoleen (Hänninen ym. 2020, 3; Haltia & Rämö 2017, 156). Myös jatkuvan kasvatuksen mahdollistaminen yhtenä metsänkäsittelynmenetelmänä on tutkimusten mukaan lisännyt ammattilaisilta saadun tuen tarvetta metsänomistajien keskuudessa (Hänninen ym. 2020, 6, Valkonen & Cheng 2014, 114). Tätä taustaa vasten neuvontapalvelua tarjoavien tahojen sijoittuminen tietolähteinä vasta erilaisten julkaisujen jälkeen on merkillepantavaa.

Tulokset keskeisimmistä tietolähteistä voidaan nähdä olevan vahvasti kytköksissä vastaajien näkemyksiin alan toimijoista. Kyselyyn osallistuneista metsänomistajista puolet oli sitä mieltä, että alan toimijoilla ei ole riittävästi tietoa jatkuvan kasvatuksen menetelmästä. Kaksi kolmasosaa vastaajista oli myös sitä mieltä, että alan toimijat eivät osaa menetelmän toteuttamista käytännössä, ja yli kaksi kolmasosaa vastanneista ilmoitti, etteivät alan toimijat tarjoa jatkuvaa kasvatusta vaihtoehtona. Nämä tulokset kuvaavat hyvin myös aiemmissä tutkimuksissa saatuja tuloksia, joiden mukaan jatkuvaa kasvatusta ei usein tuoda esille eikä sitä juurikaan tarjota menetelmänä metsäammattilaisten ja metsänomistajien välisissä neuvontatilanteissa. Lisäksi tutkimusten mukaan metsänomistajien tavoitteita ei ole usein selvitetty metsäammattilaisten puolesta, vaikka sitä voidaan pitää hyvän, onnistuneen ja yksilöllisen neuvonnan lähtökohtana (Hänninen ym. 2020, 43, 45; WWF 2017, Asikainen ym. 2014, 159). Aiempien, metsäammattilaisten suhtautumista jatkuvaan kasvatukseen tarkastelevien tutkimusten valossa syitä tähän voivat olla ammattilaisten asenteet menetelmää kohtaan, ja siihen liittyen muun muassa ajantasaisen tutkimustiedon ja koulutuksen puute sekä yksipuolinen tasaikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen ja puuntuotantoon painottuva näkemys hyvästä metsänhoidosta (Valkonen & Cheng 2014 115, 117; Asikainen ym. 2014 157, Siivonen 2020, 40–41, Vitkova ym. 2014, 24; Pynnönen ym. 2017, 61).

9.4 Menetelmän reflektointi

Tuloksista voidaan päätellä, että kyselyyn on vastannut pääosin sellaisia metsänomistajia, jotka ovat muita kiinnostuneempia jatkuvan kasvatuksen menetelmästä. Kysely lähetettiin osana JATKAS-hankkeesta kertovaa tiedotetta ja metsänomistajat, jotka eivät ole aiheesta kiinnostuneita, ovat tiedotteen lisäksi todennäköisesti jättäneet myös liitteenä olleen kyselyn huomioimatta. Tätä havaintoa tukee myös aiempi tutkimustieto, jonka mukaan kyselytutkimuksen aiheesta kiinnostuneet ihmiset yleensä vastaavat tällaisiin tutkimuksiin useammin kuin he, jotka ovat käsiteltävästä aiheesta vähemmän kiinnostuneita (Martin 1994, 2, 6). Tämän voidaan katsoa vaikuttaneen myös vähäiseksi jääneeseen vastausten määrään. Muistutusviestin lähettäminen olisi voinut hieman lisätä kyselyyn osallistumista, tosin Metsäkeskuksen yleinen tiedote julkaisukanavana ei välttämättä ole tarkoituksenmukainen tällaiseen viestintään. Näiden seikkojen valossa olisi-kin ollut mielekkäämpää toteuttaa kysely toisenlaisella otannalla lähettämällä se omana viestinä rajatulle määrälle pirkanmaalaisia metsänomistajia.

Kyselylomakkeen suunnittelussa kysymyksenasetteluun sekä muotoiluun olisi voinut kiinnittää enemmän huomiota, etenkin arvottavien sanojen käyttöön. Kyselytutkimuksessa tämä on erityisen tärkeää, sillä muun muassa kysymysten muotoilu ja asettelu voivat vaikuttaa saatuihin tuloksiin (Kananen 2011, 42). Lisäksi kunkin taustamuuttujan kohdalla kyseisen muuttujan olennaisuutta olisi voinut pohtia tarkemmin.

Koska aineiston koko jäi pieneksi, ei tarkempien tilastollisten analyysien tekeminen ollut tulosten luotettavuuden kannalta mielekäästä. Näin ollen vastauksista päädyttiin muodostamaan ainoastaan suorat jakaumat. Ristiintaulukointia tehtiin vain muutaman kysymyksen kohdalla, näihin tuloksiin tulee suhtautua kuitenkin vaadittavalla kriittisyydellä aineiston pienen koon vuoksi. Kaiken kaikkiaan tulokset olivat kuitenkin pääosin samansuuntaisia kuin aiemmissä tutkimuksissa.

10 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää pirkanmaalaisten metsänomistajien tietämystä sekä asenteita jatkuvan kasvatuksen menetelmään liittyen. Kyselyyn vastanneiden määrä jäi harmillisen alhaiseksi, eikä tuloksia voida näin ollen yleistää koskemaan kaikkien pirkanmaalaisten metsänomistajien näkemyksiä jatkuvasta kasvatuksesta. Kysely toi kuitenkin hyvin esille aiheesta kiinnostuneiden metsänomistajien taustoja, tavoitteita, kiinnostuneisuutta sekä asenteita, jotka olivat hyvin samansuuntaisia aiemman tutkimustiedon kanssa.

Sekä aiempien tutkimusten että tässä opinnäytetyössä suoritetun kyselytutkimuksen perusteella on selvää, että metsäneuvonnan sisällön painotuksessa sekä erilaisten vaihtoehtojen näkyväksi tekemisessä on kehittämisen varaa. Metsäasiantuntijoiden neuvonta painottuu yhä pitkälti tasaikäisrakenteisen metsän kasvatukseen, eikä vaihtoehtoista, kuten jatkuvan kasvatuksen menetelmästä, välttämättä neuvota metsänomistajia yhtä aktiivisesti. Tällöin metsänhoitomenetelmiin vaihtoehtoja kaipaavat, sekä muita kuin metsän puuntuotannollista arvoa painottavat metsänomistajat jäävät usein ilman tavoitteitansa vastaavaa neuvontaa.

Metsäammattilaisten suhtautumista jatkuvaan kasvatukseen ei kuitenkaan ole tiettävästi juurikaan tutkittu vuoden 2014 metsälain muutoksen jälkeen. Koska metsäammattilaisten suhtautumisella jatkuvaan kasvatukseen on ratkaiseva rooli kyseisen menetelmän valinnassa sekä käytön yleistymisessä, voisi asiaa kartoittaa tarkemmin lähitulevaisuudessa muun muassa koulutuksen tarpeen näkökulmasta.

Koska JATKAS-hankkeessa tarjottu koulutus on suunnattu myös metsäalan ammattilaisille, voisi tulevassa hankkeen vaikuttavuutta tutkivassa kyselytutkimuksessa tarkastella erityisesti heidän osuuttaan osallistujista sekä heidän näkemyksiään koulutuksesta sekä menetelmästä yleisesti. Näitä tietoja voisi hyödyntää mahdollisesti metsäalan ammattilaisille suunnatun koulutuksen tarpeen arvioimisessa sekä tarvittaessa heille räätälöidyn koulutuksen suunnittelussa.

LÄHTEET

Asikainen, A-R., Hujala, T. & Kurttila, M. 2014. Maanomistajien näkemyksiä metsänkäsittelyn vaihtoehdoista ja metsäammattilaisten palvelunkehittämisen näkökulmia – Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen tapaustutkimus. Metsätieteen aikakauskirja 3/2014: 149–162.

Haltia, E. & Rämö, A-K. 2017. Miksi metsien taloudellisia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä? – metsänomistajakyselyn tuloksia. PTT raportteja 256.

Horne, P., Karppinen, H., Korhonen, O. ja Koskela, T. 2020. Metsien hoidon ja kasvatusten menetelmien hyväksyttävyyden tutkimus – Metsänomistaja 2020. PTT raportteja 266.

Hujala, T., Pynnönen, S., Kurttila, M., Arponen, A., Kasurinen, S., Tähtinen, S., Primmer, E. & Paloniemi, R. 2016. Metsien monimuotoisuuden suojeleminen ja metsien käsittelyjä monipuolistavien neuvontapalvelujen kehittäminen: Maanomistajien ja metsäammattilaisten näkemyksiä. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 69/2016. Helsinki: Luonnonvarakeskus.

Hänninen, H. & Karppinen, H. 2010. Yksityismetsänomistajat puntarissa. Julkaisussa: Sevola, Y. (toim.). Metsä, talous, yhteiskunta. Katsauksia metsäekonomiseen tutkimukseen. Metlan työraportteja 145.

Hänninen, H., Valonen, M. & Haltia, E. 2020. Metsänomistajat palveluiden käyttäjinä – Metsänomistaja 2020-tutkimuksen tuloksia. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 63/2020. Helsinki: Luonnonvarakeskus.

JATKAS – Jatkuva kasvatusta Pirkanmaan metsiin. Hankkeen sivusto. viitattu 14.3.2022. <https://projects.tuni.fi/jatkas/>

Kananen, J. 2008. Kvantti – Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karjalainen, E. & Sievänen, T. 2001. Metsien maisemalliset arvot. Teoksessa Kangas, J. & Kokko, A. (toim.) Metsän eri käyttömuotojen arvottaminen ja yhteensovittaminen. Metsän eri käyttömuotojen yhteensovittamisen tutkimusohjelman loppuraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 800, 2001.

Karppinen, H., Hänninen, H. & Horne, P. 2020. Suomalainen metsänomistaja 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020. Helsinki: Luonnonvarakeskus.

Kumela, H. & Hänninen, H. 2011. Metsänomistajien näkemykset metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisesta. Metlan työraportteja 203.

Martin, C. L. 1994. The Impact of Topic Interest on Mail Survey Response Behaviour. *Market Research Society. Journal*, 36(4), 1–11.

Mäki, O., Ovaskainen, V., Hänninen, H. & Karppinen, H. (2011). Metsäpolitiikan ohjauskeinot: Arviointikehikko ja sovellus Suomen metsäpolitiikkaan. *Metlan työraportteja* 213.

Pimentel, J. 2019. Some Biases in Likert Scaling Usage and its Correction. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research*, 45,183–191.

Piri, T., Sirén, M. & Valkonen, S. 2010. Poiminta- ja pienaukkohakkuut – vaihtoehtoja avohakkuulle. Helsinki: Metsäkustannus.

Pynnönen, S., Haltia, E., & Rämö, A-K. 2017. Metsäammattilaisten näkemyksiä metsätaloudellisen passiivisuuden syistä. *PTT Työpapereita* 185.

Pynnönen S., Paloniemi R., Hujala T. 2018. Recognizing the Interest of Forest Owners to Combine Nature Oriented and Economic Uses of Forests. *Small-scale Forestry* 17: 443–470.

Rämö, A-K., Toivonen R. 2009. Uusien metsänomistajien asenteet, motiivit ja aiemukset metsiin ja metsänomistukseen liittyvissä asioissa. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja 216.

Rämö, A-K., Mäkijärvi, L., Toivonen, R. & Horne, P. 2009. Suomalaisen metsänomistajan profiili vuonna 2030: asenteiden ja näkemysten muutokset yhden sukupolven aikana. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja 221.

Siivonen, S. 2020. Metsäammattilaisten ja metsänomistajien suhtautuminen jatkuvaan kasvatukseen. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta.

Silvennoinen, H. 2017. Metsämaiseman kauneus ja metsänhoidon vaikutus koettuun maisemaan metsikkötasolla. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto, luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta.

Sulkava, S. 2018. Onko jatkuva kasvatus luontoystävällistä? Teoksessa: Norokorpi, Y. & Pukkala, S. (toim.) Jatkuva kasvatusta jokametsään. Joensuu: Joen Forest Program Consulting, 21–31.

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2020. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2020. Helsinki: Tilastokeskus.

Valkonen, S. & Cheng, Z. 2014. Metsäammattilaisten suhtautuminen metsän erirakenteiskasvatukseen. *Metsätieteen aikakauskirja* 2/2014.

Valkonen, S. 2014. Erirakenteisen metsän kasvatusta. Teoksessa: Huuskonen, S., Hynynen, J. & Valkonen, S. (toim.) Metsän kasvatusta – menetelmät ja kannattavuus. Helsinki: Metsäkustannus, 99–116.

Valkonen, S. 2017. Metsän jatkuvasta kasvatuksesta. Helsinki: Metsäkustannus.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vitková, L., Ní Dubháin, Á. & Upton, V. 2014. Forestry professionals' attitudes and beliefs in relation to and understanding of continuous cover forestry. Irish Forestry 68: 17–25.

WWF. 2017. Tutkimus: Metsänomistajille ei kerrota vaihtoehtoisista metsänhoitotavoista – avohakkuut yhä normi. Viitattu 25.3.2022. <https://wwf.fi/tiedotteet/2017/03/tutkimus-metsanomistajille-ei-kerrota-vaihtoehtoisista-metsanhoitotavoista-avohakkuut-yha-normi/>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

1 (3)

Taustatiedot

1. Sukupuoli

Nainen

Mies

2. Ikä

* Alle 34

35 – 44

45 – 54

55 – 64

65 – 74

Yli 74

3. Koulutus

* Perus-, keski- tai kansakoulu

Ylioppilas

Toisen asteen ammatillinen koulutus

Opistotutkinto

Korkeakoulu, alempi aste

Korkeakoulu, ylempi aste

Lisensiaatin/tohtorin tutkinto

4. Ammattiasema (pääasiallinen tulonlähde)

* Palkansaaja

Toimihenkilö

Johtava asema

Maa- ja/tai metsätalousyrittäjä

Muu itsenäinen yrittäjä

Eläkeläinen

Muu (opiskelija, työtön, kotona)

5. Asuinalue

* Maaseutu (haja-asutusalue)

Taajama tai pienehkö kaupunki (alle 20 000 asukasta)

Kaupunki 20 000 – 100 000 asukasta

Kaupunki yli 100 000 asukasta

6. Asutteko maa-/metsätilalla?

* Kyllä

En

7. Mikä on metsätalouteen liittyvien tulojen (kuten palkkatulo tai puunmyyntitulo) merkitys/osuus tuloistanne?

* Ei lainkaan merkittävä

Ei kovin merkittävä

Melko merkittävä

Erittäin merkittävä

En osaa sanoa

8. Tilan/tilojen omistusmuoto (voitte valita useampia) *

Yksinomistus

Yhdessä puolison kanssa

Yhtymä

Kuolinpesä/perikunta

Muu

9. Metsätaloukseen yhteenlaskettu pinta-ala (ha, ilmoittakaa kokonaislukuna) *

Tilojen määrä (kpl) *

2 (3)

10. Onko metsätilalla/tiloillanne sertifikaattia? (Voitte valita useampia) *

FSC
 PEFC
 Ei kumpaakaan
 En osaa sanoa

11. Onko/ovatko metsätilanne pääasiassa: *

Peritty
 Ostettu vanhemmilta
 Ostettu sukulaisilta
 Ostettu avoimilta markkinoilta

12. Kuinka kauan olette olleet metsänomistajana? *

Alle 5 vuotta
 5 – 10 vuotta
 11 – 20 vuotta
 Yli 20 vuotta

13. Oletteko (voitte valita useampia): *

MHY:n jäsen
 Metsäyhtiön sopimusasiakas
 Ei kumpaakaan

14. Teettekö itse metsänhoitotöitä? *

Teetän kaikki ulkopuolisella toimijalla
 Teen mahdollisimman paljon itse
 Teen satunnaisesti

13. Oletteko (voitte valita useampia): *

MHY:n jäsen
 Metsäyhtiön sopimusasiakas
 Ei kumpaakaan

14. Teettekö itse metsänhoitotöitä? *

Teetän kaikki ulkopuolisella toimijalla
 Teen mahdollisimman paljon itse
 Teen satunnaisesti

15. Kuinka tärkeäksi koette seuraavat asiat omaan metsäänne liittyen:

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
* Virkistyskäyttö/vapaa-aika	☐	☐	☐	☐	☐
* Taloudellinen tuotto	☐	☐	☐	☐	☐
* Metsän monimuotoisuus ja/tai luontoarvot	☐	☐	☐	☐	☐
* Taloudellinen turva	☐	☐	☐	☐	☐
* Metsämaiseman säilyttäminen	☐	☐	☐	☐	☐
* Hiilensidonta	☐	☐	☐	☐	☐

16. Olen valmis tinkimään metsästä saatavista tuloista luontoarvojen(esim. luonnon monimuotoisuus, maisema- ja virkistysarvot, vesiensuojelu) vuoksi *

Täysin eri mieltä
 Melko eri mieltä
 Melko samaa mieltä
 Täysin samaa mieltä
 En osaa sanoa

Aikaisemmat tiedot menetelmästä

17. Kuinka hyvin tunnette jatkuvan kasvatuksen menetelmän?

- * En lainkaan
- En kovin hyvin
- Melko hyvin
- Erittäin hyvin
- En osaa sanoa

18. Oletteko kiinnostunut jatkuvan kasvatuksen menetelmästä?

- * En lainkaan kiinnostunut
- En kovin kiinnostunut
- Melko kiinnostunut
- Erittäin kiinnostunut
- En osaa sanoa

19. Kuinka paljon tiedätte jatkuvan kasvatuksen ympäristövaikutuksista?

- * En mitään
- En kovin paljon
- Melko paljon
- Erittäin paljon
- En osaa sanoa

20. Olen saanut tietoa jatkuvasta kasvatuksesta:

	Kyllä	Ei
* Alan lehdistä	☐	☐
* Alan tutkimuksista	☐	☐
* Ammattikirjallisuudesta	☐	☐
* Metsänhoitoyhdistykseltä	☐	☐
* Metsäyhtiöltä	☐	☐
* Metsäkeskukselta	☐	☐
* Kurssilta/koulutuksesta	☐	☐
* Ystäviltä/sukulaisilta	☐	☐

21. Jatkuvan kasvatuksen käyttö

	Kyllä	Ei	En osaa san
* Oletteko käyttänyt jatkuvan kasvatuksen menetelmää metsässänne?	☐	☐	☐
* Haluaisitteko käyttää jatkuvan kasvatuksen menetelmää metsässänne?	☐	☐	☐
* Onko teillä riittävästi tietoa, että voisitte siirtyä käyttämään jatkuvan kasvatuksen menetelmää metsässänne?	☐	☐	☐

22. Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä:

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä
* Ajantasaista teoretietoa jatkuvasta kasvatuksesta on helposti saatavilla	☐	☐	☐
* Alan toimijoilla on riittävästi tietoa jatkuvan kasvatuksen menetelmästä	☐	☐	☐
* Alan toimijat tarjoavat jatkuvan kasvatuksen menetelmää vaihtoehtona	☐	☐	☐
* Alan toimijat osaavat jatkuvan kasvatuksen toteuttamisen käytännössä	☐	☐	☐

Asenteet

23. Jatkuvaa kasvatusta tulisi käyttää enemmän kohteilla, joille sen voidaan katsoa soveltuvan

- * Täysin eri mieltä
- Melko eri mieltä
- Melko samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä
- En osaa sanoa

24. Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä koskien tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta:

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä
* Olen tyytyväinen nykyisiin käytössäoleviin metsänhoito- ja hakkuutapoihin	☐	☐
* Avohakkuut vaikuttavat liikaa maisemaan sekä ympäristöön	☐	☐
* Tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta on "tuttu ja turvallinen" menetelmä	☐	☐
* Avohakkuu ja metsänviljely ovat paras metsänuudistamistapa	☐	☐
* Tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta on taloudellisesti kannattavin metsänkasvatustapa	☐	☐

25. Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä koskien jatkuvan kasvatuksen menetelmää:

	Täysin eri mieltä	Melko er
* Jatkuvan kasvatuksen menetelmää sovelletaan riittävästi metsänkasvatuksessa	☐	☐
* Jatkuva kasvatusta on menetelmänä luonnon kannalta parempi kuin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta	☐	☐
* Jatkuva kasvatusta on menetelmänä hankala ja epävarma	☐	☐
* Jatkuvassa kasvatuksessa metsä säilyy metsän näköisenä	☐	☐
* Jatkuva kasvatusta on vesistöjen kannalta parempi menetelmä kuin tasaikäisrakenteisen metsän kasvatusta	☐	☐

Liite 2. Saatekirje

Hyvä vastaanottaja,

Olen tekemässä kyselytutkimusta opinnäytetyöhöni liittyen, joka on osa Tampereen ammattikorkeakoulun sekä Metsäkeskuksen toteuttamaa JATKAS – Jatkovaa kasvatusta Pirkanmaan metsiin -hanketta. Hankkeen tavoitteena on lisätä tietoa jatkuvan kasvatuksen menetelmistä sekä niiden soveltamisesta erilaisilla metsäkohteilla.

Tällä kyselytutkimuksella selvitetään vastaajien tietämystä jatkuvasta kasvatuksesta sekä asenteita menetelmää kohtaan. Vastaaminen kyselyyn on vapaaehtoista ja täysin luottamuksellista, eikä vastauksia voida yhdistää henkilötietoihin. Tutkimuksen tuloksia julkaistaan JATKAS -hankkeen sivuilla.

Aikaa vastaamiseen kuluu n. 10 minuuttia. Vastausaikaa on 8.10 asti.

Linkki kyselyyn: <http://lomake.tamk.fi/lomakkeet/30938/lomake.html>

Kiitos vastauksestanne jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin,

Annina Satoniitty
Metsätalousinsinööriopiskelija,
Tampereen ammattikorkeakoulu

annina.satoniitty@tuni.fi